

גליון שיחת חברים מימי הנחל

י"ז ע"י
איחוד האברכים הצעירים דחסידי ברסלב ירושלים
"מורשת הנחל"

שבט תשע"ד גליון כ"ד תורה הזמנית: כ"ד - "אמצעותא דעלמא"

נקודת החבר

עקיבא יוסף אנשיין

קצה אחרון, דעתי כי דומה בלבו שאין הדברים אמורים לכאב עיניים, אבל באמת אהובי אחי טעית. והנראה מזה ומהמכתב שאח"ז שר' נתן הורה הלכה למעשה להתרחק מרפואות ומרופאים, שבמכתב תנ"א קוראם "שלוחי המזיקים רח"ל" עיי"ש. ובמכתב קפ"ט כותב לבנו "הנה מאלו תבין שבודאי לפי דעתנו לא היינו מסכימים גם עתה לקרוא דאקטיר, אך בענין כזה קשה לעמוד נגד הבני בית למנוע מלקרא דאקטיר, אך אל תצטער ע"ז, כי השי"ת יכול לרפאות ברחמי אעפ"י שקוראים דאקטיר, כי דרכי ה' נפלאים מאתנו מאוד, אך תשתדל בחכמתך לדבר עם הדאקטיר שימנע ברפואות בכל מה דאפשר, אך אם יהיה ח"ו דעת הדאקטיר לחתוך שם ח"ו, תראה להשתדל שיתרשל בזה, כי אין דעתי מסכמת לזה כלל רק לבקשו אולי יוכל להשתדל לרכך ע"י איזה רפאות, ולה' הישועה". וכן במכתב רל"ט כתב לבנו לענין זה "ואל תשמע לקול צעקת אשתך ורעיד, אפילו לקול הצדקת מרת אדל תחי', רק תקבל באהבה גם יסורים אלו שצריכים לסבול מקול צעקתם אבל לא תציית להם כלל" עיי"ש. וכן במכתב שצ"א מזהיר גם מרפואות הסבתות "כי כולם שקר וכזב וכו' וכבר דברתי בזה הרבה

בשם אדמו"ר ז"ל, אך אנכי הרואה שעדיין צריכים לדבר בזה הרבה, והלוואי שיועיל להציל נפשות, עכ"פ בביתי אין רצוני שיכנוס שום סם של רופאי אליל, רק לקיים כמו ששמעתי מפיו הק' שאמר לענין זה בזה"ל "וואס טוט מען אז מע איז אין פעלד וכו' ואני כפי פרושות אל ה'" ושמעתי ששאלו את ר' שמואל שפירא זצ"ל האם זה שייך גם לזמננו וענה "ודבריו חיים וקיימים נאמנים וכו'".

ולמעשה נ"ל שמי שיתפלל תפלה ג' ח"ב לא יפסיד, שזה עצת העצות, וגם שאם ישאלוני על זה בשמים אוכל לכה"פ לומר שעכ"פ התפללתי על זה.

וה' יורינו דרך האמת, ויקויים בנו "כל המחלה... לא אשים עליך כ"י א"י ה' ר'ופאיד - א'מן כ'ן י'הי ר'צון (לקר"מ ח"ב מ"ב). עיין בחי"מ נ"ג הפירוש ע"ז [ואולי יש איזה קשר בין פירוש שיחה זו למכתב ג' הנ"ל].

להתרחק מרפואות

בזכות רביה"ק אכתוב כאן ענין שר' נתן בתפלה ג' ח"ב אומר "שכבר נשתקע העולם הרבה בטעות זה... עד אשר קשה להוציאם ממבוכה זאת", והוא גם ממשיך שם לדון לכף זכות את הטועים בזה כי זה באמת מאוד מאוד קשה, וה' יעזור שלא תצא תקלה מתחת ידי.

ידוע שרבינו "הרבה לדבר עמנו מאוד והיה מגנה מאוד מאד ענין רפואות ודוקטורים ומזהיר מאד מאד לכל מי שרוצה לחוס על חייו ועל חיי זרעו ובני ביתו שיתרחק עצמו מאד בתכלית הרחוק מלעסוק ח"ו ברפואות ודוקטורים" ופסק ואמר ש"אפילו מי שיש לו חולה בתוך ביתו ואפילו אם החולאת חזק ח"ו רח"ל, אעפ"כ ישליך על ה' יתברך וישען באלוקיו לבד ואל יעסוק ברפואות ודוקטורים כלל אפילו במקום שיש דוקטורים מופלגים אעפ"כ אל יסמוך עליהם ואל ימסור חייו בידם כי הם קרובים למיתה יותר מחיים רח"ל. ואמר בדרך צחות שעל מלאך המות קשה הוא מאוד להמית בעצמו על

כן העמיד שלוחים במקומו בכל מקום והם - דוקטורים... אשרי מי שמתרחק מהם ומחזיק עצמו בהשי"ת לסמוך עליו לבד (שיחות הר"ן ג'). ועוד האריך רבינו שם לספר איך שהם מבולבלים בחכמה זו וכו' עיי"ש ואכמ"ל. ובחי"מ ס"ח הגדיר את רפואות הדוקטור כגרוועים ממכת רוצח ע"ש.

ומכיון שר' נתן כותב בהקדמה לחי"מ שרבינו "אמר בפה מלא, שאין מי שיוודע ממנו כי אם אנכי מעט ועוד כמה לשונות כאלה", וכן בחי"מ מוהרנ"ת אחר פטירת רבינו כתב כיו"ב עיי"ש, לכן הבאתי כמה מקומות שרואים דעת מוהרנ"ת בענין זה, וה' יאיר עינינו.

בעל"ת מכתב ג' כותב לחבירו ר' נפתלי "אך מאוד גדול צערי מכאב העיניים שלו, וביותר נפלאותי עליו הפלא ופלא על אשר הואיל הלך אחר רופאי אליל וכו' אשר המה היו בעוכריו וקלקלו לעיניו ע"י רפואתם ביותר, ולא זכר את כל הדברים הקדושים שיצאו מפי רביה"ק זצ"ל, להתרחק מרפואות בכל מיני הרחקות עד

דבר האיחוד

הבה נתחדש יחד עם העצים המתחדשים ביום זה - חמשה עשר בשבט, 'כי האדם עץ השדה'.

"ופעם אחת קרא אותנו עצים יבשים על שאין אנו מולידים נפשות שיתקרבו להשי"ת על ידנו". (חיי מוהר"ן תקמ"ג)

וכן אמר: "נאר דאס זאלט איר זען תמיד צו טאן; אנצוטרניקען ביימער!"

וזה היה עבודת התלמיד הקדוש - מוהרנ"ת זיע"א. - אשר נשמתו הקדושה ירדה לעולם ביום מסוגל זה - להחיות ולהשקות העצמות היבשות.

בכן גם אנו נשתדל לילך בעקבותיו בכל מאווינו.

מייט א התחדשות!

חידושים וביאורים בתורה הזמנית

תורה כ"ד "אמצעותא דעלמא"

איתמר לייפער

אות ז'. בא"ד וכן עולין העולמות עד למעלה עד אצילות למעלה למעלה ע"כ. ולכאורה לא ביאר רבינו"ל היאך עולין העולמות, וגם לאיזה מדרגה עוד יכולין לזכות כי כבר השיגו המסדר והמיישב ומה עוד צריכין להשיג. והתירון הוא פשוט על פי כלל השמיני (והשביעי והראשון) מכללי ראבר"נ ז"ל שכיוון שהגענו למדרגת מטי ולא מטי בעולם העשיה הגענו למדרגת שמחה של מצוה בעולם היצירה (וכן מפורש בליקו"ה הלכות הודאה הלכה ו' אות י"ב בסופו וז"ל "עד שזוכה לבחי' תיקון המסדר וכו' שהוא בחי' כתר ששם מקור השמחה") שאז מתבטלים הקליפות ביתר שאת ואז זוכין לעורר העולמות ביתר שאת וכו'. (שייך לאות א') עיין ב'מי הנחל' גם כן בדרך הזה ואפשר לומר שגם ההתחלה של שמחה של מצוה בעולם העשיה הוא בחי' מטי ולא מטי כי כתוב בליקו"ה נפילת אפים ד' אות ד' שרק מי שמאמין בטעמי המצוות האמיתיים והפנימיים יש לו שמחה של מצוה, והבנה בטעמי המצוות שכיסן עתיק יומין הוא בחי' מטי ולא מטי כי כתוב בזוהר ובכתבי האריז"ל ובספרי קודש קצת רמזים אבל לא משיגים את זה בשלימות וזה בחי' מטי ולא מטי.

ובזה אפשר לקשר מה שבסוף התורה מביא הענין שהגויים יביאו את בית ישראל מהגלות והיכן מרומז זאת בהתורה לפני זה, ע"פ כלל י"ז מראב"נ. ואפ"ל ע"פ מה שמרמז בהפסוק "בנערנו ובזקננו נלך" וכו', שמשא אמר לפרעה שהוא הגלות בחי' עצבות והתגברות הקליפות ולפי התגברות השמחה כן היציאה ממצרים, ועל כן בכל מכה שבזה קיים משה מצוות ה' בשמחה (מצות נטה את ירך וכו') עלה הקדושה ביותר והמשיך יותר שמחה ממדרגות מטי ולא מטי עד שאמר בנערנו ובזקננו וכו' ואח"כ אמר גם אתה תתן בידנו עולה וזבחים ואח"כ אמר לו ה' שלא רק שיתן להם רשות לילך רק גרש יגרשם וכו' ואומר רבינו"ל שזה היה בגאולת מצרים ולעתיד יגדל השמחה כל כך שהגויים יביאו את בית ישראל מהגלות.

בתשובת ר' יהושע ב"ר חנניה זקפא אצבעתא. לכאורה קשה למה לא אמר שזוכין ע"י שמחה של מצוה. ואפ"ל בב' אופנים, אופן א'. כי

יוסף בנדיקט

הם גויים ולגויים אין שמחה של מצוה כי אין חייבים במצות וכל תיקונם מתחיל מברכת הידים לכון לקבל ברכת השכל ואמונה שזה שייך אצלם כמו"ש ויברך ה' אותך (לבן) לרגלי (של יעקב) שזה כלול בענין שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולהכיר ולהאמין בה'. אופן ב'. שסבא דבי אתונא היו גויים וקליפות וכשהם שואלים איך להגיע לאור אין סוף א"כ ראה ר"י ב"ח דכבר היה איזה שמחה של מצוה וכבר נתעוררו כל העולמות כי נכנס בהם התעוררות לשאול איך מגיעים לאור אין סוף ואם כן עכשיו העבודה זקפא אצבעתא.

איתי אשלא ומשחו – אשלי יעקב חבל נחלתו, ומשוחו מדידת הקליפות לכלותם. יש להבין עומק רמזם בחבל ומדידה וגם לא מרומז ענין השמחה. ואפ"ל על ענין חבל נחלתו כי ביטול הקליפות ע"י שמחה של מצוה משמע באות א' שזה לא ע"י ירידה למקום הקליפות רק ע"י שמחה של מצוה בעל כרחם הקליפות נתבטלן ועולין הניצוצות וזה כמו חבל שמושך לשורשו ושורש השמחה הוא מאור אין סוף כמו שכתבנו באות א' וע"כ לעתיד כשיאיר אור אין סוף בשלימות ויגדל השמחה בשלימות ויתבטלו הקליפות ובית יעקב יעלו מהגלות בעל כרחם כל זכות קיום לגוי להתחבר לאור אין סוף יהיה על ידי שיביא בית ישראל להיות משמש להקדושה דאם לאו כל שיהיה בבחי' מושחו מדידה היפך אין סוף – כי מדידה זה צמצום עצבות – יכלו לגמרי כי רק מי שיתחבר לחבל הנחלה בלי מצרים יהיה לו זכות קיום. ומה שלא רמז להם ענין השמחה כי השמחה הוא רק לנו בית ישראל (היינו שמחים) וענין שלהם הוא לשמש אותנו או לכלות אותם יהי"ד שזוכה לזה במהרה בימינו.

מה שבתחילת התורה הזכיר עשיית 'מצוה' בשמחה ובסוף מדבר רק משמחה ולא מזכיר שמחה של מצוה אפ"ל על פי מה שכתב בפרפראות לחכמה שמלכות דעשיה עולה מקליפות היינו עשיית המצוה בשמחה נמצא דענין עשיית המצוה בשמחה זה שייך לעליה ראשונה מעולם העשיה אבל לענין עליה שניה לעולם היצירה אין שייך בו עשיית המצוות רק הענין של שמחה בעצמה (הגם שכל הזמן מקושרים לעשיית המצוות כי עצם השמחה זה מצוה כי מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד וגם כל השמחה נובע מאמונה ויראה ואהבה ודביקות שכל זה הוא מצוה אבל העליה הוא באיכות השמחה יותר ויותר לא בעשיית מעשי המצוות יותר ויותר הגם שבוודאי מי ששמש יותר בה' מזדוץ לעשות יותר מצוות מ"מ עיקר העליה הוא באיכות השמחה) וע"כ בסוף התורה שמדבר מכלליות העליה שעולין עד מדרגת לעתיד לבא מדבר רק משמחה בעצמה ובתחילת התורה שעולין מעולם העשיה מדבר מעשיית מצוה בשמחה.

דברי רבינו הם כפטיש יפוצץ סלע פטיש שיוצאין מתחתיו גיצין לכל עיבר, המלהיבים לכב איש הישראלי לעבודתו יתברך באין סוף הארות ועצות עמוקות חדשות ונפלאות שלא שזפתם עין מעולם לכל חד כפום מה דמשער בלביה, ומי שזוכה להעלות באמתחתו השגה כל שהיא בבחינת מטי ולא מטי שומה עליו למוסרה לציבור לעבוד בה עבודת ציבור בבחינת קטורת המשמחת לב להעלות המלכות שכינתא מגולתא.

א. השגה שאינה בר השגה

דע שיש אור. ראשית דבר אומר רבינו שצריך לדעת שיש אור, כי רבינו אמר (ליקו"מ תנינא תורה קיט') בכאן נראה שהוא הגיהנם כי כולם מלאים יסורים גדולים תמיד, בעולם הזה הכל חשוך, כל העולם מלא מרירות כמו שכותב ר' נתן (עלים לתרופה סה') כי בכל מקום שנוסעים ובאים לשם שומעים קול צעקות ואנחות גדולות ומרות מפגעי העולם העוברים על כל אחד ואחד ובפרט צעקת לגימא מחסרון הפרנסה, וכשרבינו כותב שיש אור אין הכונה על העולם הבא כי העולם הבא כולו אור, אלא הכונה שגם בעולם הזה שנראה הכי חשוך יש אור, וכמו שרבינו כותב (תורה כב') הגן עדן והגיהנם הם בזה העולם ממש, אלא שאור הוא למעלה מנפשין ורוחין ונשמותין, והוא אור אין סוף, אור הוא מציאות יותר גבוהה מכל המציאותיות אפילו מהרוחניות הוא השורש של כל המציאותיות הרוחניות והגשמיות כאחד ולכן הוא אין סוף ואם כן אין דרך למציאותיות להשיג את האור הזה, על זה ממשיך רבינו ואף על פי שאין השכל משיג אותו, אף על פי כן רדיפה דמחשבה למרדף אבתריה,

"מימי הנחל"

ידי שממשיכים אמונה לתוך השכל מלכות דיצירה נעשה ממנה חכמה בינה דעת דעשיה, ומפנימיות חסד גבורה תפארת ומפנימיות מלכות דיצירה נעשה כתר דעשיה שהוא המסדר והמיישב את השכל, וכשיש את המסדר אפשר להשיג את ההשגה הזאת על ידי הרדיפה, כי לולא הרדיפה המסדר מעכב את השכל מהשגה אין סופית כי לגביו כל דבר שהוא אין סוף בלתי מושג הוא חושך ולא אור, ולולא הכתר היה השכל נהפך על ידי הרדיפה לאין סוף ואז הוא שוב לא יכול להשיג השגה שאינה בר השגה כי כשהוא אין סוף כל השגה בשבילו היא אינו בר השגה, ורק על ידי שני הדברים יחד נהיה אצלו האין סוף לאור ומאיר אצלו שיש דבר כזה אין סוף ואפשר לחיות עם זה.

ב. הציר המרכזי של העולם הזה - אין סוף

בסוף התורה כותב רבינו וזה ששאלו סבי דבי אתונא אמצעותא דעלמא היכא, זקפא אצבעתא, אמר הכא, אמרו ליה מי יימר, אמר להו אייתו אשלי ומושחו, ששאלו אותו איך משיגין אור אין סוף, רבינו כותב (תורה כח) שסבי דבי אתונא אלו בני אדם הרוצים לערוך עבודתם על ידי התורה ששומעים מתלמידי חכמים שדין יהודאין, ותלמידי חכמים שדין יהודאין מקבלין מהם דרך הקליפות, ועל דרך זה כותב הגר"א (בפירושו לספר יצירה ה') שסבי דבי אתונא הם אנשי דור הפלגה שכל עינים היה להוריד את השכינה כמה שיותר לגלות בבל עמקי מצולה לתוך הקליפות, שהוא ההיפך הגמור מהדרך להשגת האור האין סוף שהוא על ידי העלאת השכינה מגלותה, הענין שלהם הוא כמה שיותר עולם הזה שהוא העולם הכלה עולם שכולו סופני ולא נצחי, ואם כן למה הם מתענינים בהשגת האור אין סוף, על זה אומר רבינו כי הוא אמצעא דעלמא, גם הם הבינו שהציר המרכזי שסביבו סובב גם העולם הזה הוא רק האור אין סוף, איך הם הבינו את זה, כי ראו שממנו הכל שואבין חיות ושפע, וכאן הבן שואל שאלה שניה איך חכמת יון חכמת הטבע שאינה מאמינה רק למה שגלוי ונראה לעין מגיעה למסקנא

הזאת שהיא כל כך בלתי גלויה ונראית לעין שכל החיות והשפע של עולם הזה שואבין רק מהאור אין סוף.

ג. העלאת השכינה מבין הקליפות רבינו כותב על ידי שמחת המצוה, נשלם הקדושה, ומעלה החיות והקדושה שבקליפות, בבחינת אחד עשר סמני הקטורת, כי הקליפות הם בחינת מותרות, והם בחינת עצבות, בבחינת (משלי יד') בכל עצב יהיה מותר, והם תוקפא דדינא, בבחינת (בראשית ו') ויתעצב אל לבו, ועיקר השמחה היא בלב, כמו שכתוב (תהלים ד') נתתה שמחה בלבי, וגלות השכינה, שהוא בחינת לב שהוא שמחתן של ישראל, עיקר גלותה כשעצבות שהם הקליפות גוברים עליה, בבחינת ויתעצב אל לבו, וזה הוא כשיצאו ישראל מהגלות, כתיב (ישעיה נה') כי בשמחה תצאו, ובשביל זה, שעל ידי הקטורת מעלין מהקליפות חיותם, כתיב בהם (משלי כז') קטורת ישמח לב, נמצא כשעושה המצוה בשמחה, אזי מעלה השכינה, שהיא המצוה, שהיא שמחת הלב, מבין הקליפות, וזהו בחינת מלכות דעשיה העולה מן הקליפות. לסיכום חיותן של

הקליפות מהמותרות שהם העצבות שבלב והיא גלות השכינה בין הקליפות, מול קטורת המשמחת לב שהיא שמחתן של ישראל שהיא עלית שכינתא מגלותא, וצריך להבין מה ההקבלה בין הדברים.

ד. מותרות או הכרח

ובזה (בראשית יט' ע"ב) שלמה מלכא כד נחית לעמקא דאגוזא דכתיב (שיר השירים ו') אל גנת אגוז ירדתי נטל קליפה דאגוזא ואסתכל בכל אגוז קליפין וידע (נ"א ואסתכל בכל אינן לא נבראו אלא מעינוגא) דכל אינן ענוגין דהנהו רוחין קליפין דאגוזא לאו איהו אלא לאתדבקא בבני נשא (נ"א ולאסתאה) ולאסתאב לון, דכתיב (קהלת ב') ותענוגות בני אדם שדה ושדות, תו תענוגי בני אדם דמתענגי בשינתא דליליא נפקא מנייהו שדה ושדות, וכלא אצטרך קודשא בריך הוא למברי בעלמא ולאתקנא עלמא בהו, וכלא מוחא לגו וכמה קליפין חפא למוחא, וכל עלמא כהאי גוונא עילא ותתא מריש רזא דנקודה עלאה עד סופא דכל דרגין כלוה איהו דא לבושא לדא ודא לדא דא מוחא לגו מוחא וקליפה (ס"א מוחא) רוחא דא לגו מן דא ודא לגו מן דא עד דאשתכח דהאי קליפה להאי והאי להאי. הרי שכל הקליפות אינם אלא בחינת תענוגים כמו שכותב רבינו כי הקליפות הם בחינת מותרות אבל מצד שני כולם הוצרכו לבריאת העולם ולתיקון העולם, אתמחא כי מותרות אינם לא הכרחיות והכרחיות אינם מותרות.

ה. אין סוף דקדושה וההיפך ח"ו

ונראה שכאן מונח הסוד של כל בריאת העולם שסבי דבי אתונא לא ידעו ושלמה המלך בחכמתו גילה את זה בגנת האגוז, כי כל העולם וכל החיות והשפע שיש בעולם מבוסס על אין סוף אלא שהוא בבחינת זה לעומת זה או שהוא אין סוף דקדושה או שהוא להיפך מזה ח"ו, וענין זה בא לידי ביטוי בשלשת המישורים שדיבר עליהם רבינו שהם כלי ההליכה הרגלין שהוא ממונו של אדם שהוא עומד עליו כמו

שדרשו במה שכתוב ואת היקום אשר ברגליהם, כלי המעשה הידין שהוא ברוחניות בעשיית המצוות, וכלי המחשבה המוחין שהוא בלימוד התורה וחכמתה.

בקליפה הוא בחינת המותרות, כי הרשע למה שהוא צריך שיהיה לו אינו תאב כלל כי גם הוא יודע שאת מה שהוא צריך יהיה לו ואם כן מאי קמשמע לן, וכל התאוה שיש לו הוא רק למותרות למה שהוא לא צריך ואז זה כמו תהום שאין לו חקר, כמו שדרשו (קהלת רבה א' לב') על הפסוק הוא ענין רע נתן אלהים לבני האדם לענות בו אמר ר' יודן בשם ר' איבו אין אדם יוצא מן העולם וחצי תאותו בידו אלא אן אית ליה מאה בעי למעבד יתהון תרתין מאוון ואן אית ליה תרתין מאוון בעי למעבד יתהון ארבע מאה, והוא ענין הרע אשר נתן אלהים לבני האדם שכיון שהוא תאב למה שהוא לא צריך ואת מה שהוא לא צריך לא יהיה לו לעולם יוצא שהוא תמיד יצא רק את מה שאין לו,

הרה"ח הנלבב ר' שמואל הורביץ זצ"ל היה כידוע הולך במשך תקופה עם תורה אחרת ואף הדפיס במסירות נפש מתוך דחקות גדולה ספר "יעלת חן" על תורה א' שבו קיבץ התורה והתפלה וכל המפרשים והדיבורים סביב התורה והיה בדעתו לעשות כן על כל הליקו"מ אולם לא אסתייע מילתא. וכן נראה ממכתביו שכל תקופה הוא מדבר מתורה אחרת, ובסוף ימיו כנראה הלך עם תורה כ"ד - התורה שאנו עוסקים בה כעת - ונעתיק כמה מכתבים מה שכתב לידידיו שמחזקים מאד לילך עם תורה זו.

"ומה מאד מסוגל לשמחה ולכל טוב סלה, שילמוד כבודו וכן כל החברים את התורה בליקו"מ תורה כ"ד אמצעייתא דעלמא, זה המדרגה שבכל המדרגות שאין למעלה הימנה, שיכולים לזכות כל אחד ואחד לעלות עד אין סוף ממש על ידי עשיית המצווה בשמחה, וגם האר"י ז"ל הזהיר מאד התנאי הראשון לעשות המצווה בשמחה, וכל מה שזכה הוא ז"ל רק על ידי זה. וללמוד כל יום ויום ההלכה הקדושה ונוראה מאד על זה; ליקוטי הלכות או"ח חלק ב' הודאה הלכה ו', לא יעבור יום מבלי ללמוד בההלכה הזאת, כי הוא ממש טעם גן עדן העליון! אור הגנוז! יין המשמח! יין המשומר בענביו מששת ימי בראשית... תלמדו הלכה הזאת, ותזכו בוודאי לשמחה ולכט"ס". (מכתבי שמואל ס"ח) ...והעיקר על ידי עשיית המצווה בשמחה, נא ללמוד התורה כ"ד בליקו"מ ועל זה ההלכה הודאה הלכה ו' וממש שם תענוג גן עדן העליון, ויכולים לזכות על ידם לאור אין סוף ממש שאין למעלה מזה, וד"ל". (שם ע"ו) ...והעיקר להיות שמח, כי שמחת המצווה עולה על הכל ואין דבר גדול מזה, ויוצאים מהגלות ומוציאין השכינה מגלות, וזוכין לברכות וברכת השכל ולהכלל באין סוף ממש (ענין תורה כ"ד מליקו"מ והלכות הודאה הלכה ו' עיי"ש היטב כי הוא חיינו ואורך ימינו).... "העיקר לעבוד השי"ת ולעשות המצווה בשמחה כמובא בתורה כ"ד עיי"ש, ובליקו"מ הלכות הודאה הלכה ו', כדאי בכל יום תלמדו הלכה זאת ותרגישו תענוג עולם הבא ממש אשרי שיאחז בה". (שם פ"א) "וראו ללמוד הרבה תורה כ"ד והלכה הודאה ו' מגדולת עשיית המצווה בשמחה שאין למעלה מזה". (שם פ"ה)

בשמחה, כי כל מה שהוא עשה הוא רק בגלל שלפי מדרגתו שהיה עומד בה זה היה נראה לו כהדבר האמיתי וגם אחרי שהוא התעלה והוא רואה שמה שהיה נראה לו עד עכשיו אמיתי לא היה אמיתי הוא עושה על זה תשובה ותשובה על תשובה ואז הוא שוב בדבר האמיתי והנצחי, וכל חייו הוא עוסק בלעשות מזמני נצחי מכלה לקיים.

1. בינה בליבא תליא

וכל זה קורה רק בלב ששם משכן הבינה שתפקידה להבין דבר מתוך דבר שעל ידי זה האדם מבין ממה שיש לו עד עכשיו שהוא עדיין לא הגיע למה שהוא מחפש, אצל הרשע ברגע שהוא ניצל את מה שיש לו הוא מבין מזה שהוא עוד לא הגיע לדרגת הניצול המקסימלית, ואצל הצדיק ברגע שהוא לא ניצל את כל מה שיש לו הוא מבין מזה שהוא עוד לא הגיע לדרגת הניצול המינימלית, ולכן המותרות הם העצבות שבלב ועשית המצות בשמחה היא שמחת הלב.

2. בכל עצב יהיה מותר ושמן וקטורת ישמח לב

והדוגמא הכי טובה לזה היא הנאת האכילה מול הנאת האור והריח, כי בהנאת אכילה אוכלים את עצם הדבר ולכן תמיד יש בו גם קצת מותר שהם יש חלקי הפרי שאינם טובים ונערכים לגוף, והם צריכים להתברר ולצאת כפסולת, ולכן זה גם מביא עצב, אבל בהנאת האור הבא מהשמן שאינו בא אלא אחר הבירור לאחר שפצעו את הזית והוציאו ממנו רק את שמנו שהוא רק מה שבאמת צריך להדלקת הנר ואז לא נשאר שום פסולת וכיון שכן אין בה שום עצב, וכן הנאת הריח הבא מהקטורת שאינו בא אלא אחר הבירור לאחר שטוחנים את הסממנים או משרים אותם ולוקחים רק את הריח את מה שבאמת נצרך ולכן אין שם שום פסולת וכיון שכן אין בה עצב, וכל זה קורה רק בלב שהוא משכן הבינה שהיא המפרטת כל דבר לפרטים רבים ומבררת ולוקחת לעצמה רק את המבורר.

ושלמה המלך שהוא מייצג את הסיהרא באשלמותא כשהמלכות היתה בתוקפה ובשלמותה הוא יכל לגלות את הסוד הזה של עלית המלכות מבין הקליפות, כמו שכתוב בזהר שם נקודה קדמאה הוה נהירו פנימאה דלית ליה שעורא למנדע זכיבו ודקיפו ונקיו דיליה עד דאתפשט פשיטו, וההוא פשיטו דההיא נקודה אתעביד חד היכלא לאתלבשא ההיא נקודה נהירו דלא ידיע לסגיאנו וכוכא דיליה, היכלא דאיהו לבושא לההוא נקודה סתימא איהו נהירו דלית ליה שעורא ועם כל דא לאו דקיק וזכך איהו כההיא נקודה קדמאה טמיר וגני, ההוא היכלא אתפשט פשיטו אור קדמאה וההוא פשיטו איהו לבושא לההוא היכלא דקיק וזכך פנימאה יתיר, מכאן ולהלאה אתפשט דא בדא ואתלבש דא בדא עד דאשתכח דא לבושא לדא ודא דא מוחא ודא קליפה, ואף על גב דדא לבושא, אתעביד איהו מוחא לדרגא אחרא וכלא כוונא דא אתעביד הכי לתתא עד כי בצלם דא איהו בר נש בהאי עלמא מוחא וקליפה רוחא וגופא וכלא איהו תקונא דעלמא כד הות סיהרא בשמשא בדבקונא חדא הות סיהרא בנהירו כיון דאתפרשא מן שמשא ואתפקדת על חילהא אזעירת גרמה אזעירת נהורא ואתברון קליפין על קליפין לגניזו דמוחא וכלא תקונא דמוחא ועל דא יהי מארת חסר וכל דא לתקונא דעלמא ודא הוא דכתיב להאיר על הארץ.

~ צדיקים ילכו במ פושעים יכשלו במ ~

אדם כזה כל החיות והשפע שלו הוא ממה שאין לו כי ברגע שהוא תאב לזה הוא נעשה נצרך לזה וכשהוא נצרך לזה הוא יקבל את זה אבל זה לא יספק אותו כי הוא שוב יהיה תאב רק למה שהוא לא צריך ואת זה אין לו, ומה שהוא לא צריך ואין לו זה אף פעם לא יגמר, וזה חייב שלא להיגמר כי משם הוא שואב את כל חיותו וברגע שזה יגמר לא יהיה לו ממה לחיות.

אבל בקדושה הכל בדיוק הפוך, כי הצדיק למה שהוא לא צריך ולא יהיה לו אינו תאב כלל כי הוא יודע שאת מה שהוא לא צריך לא יהיה לו ואם כן מה לו ולצרה הזאת, ואדרבא כל התאוה שיש לו הוא רק שלא יהיה לו את מה שהוא לא צריך, וגם זה כהיום שאין לו חקר כמו שאמרו בגמ' (ברכות סד ע"א) אמר רבי חייא בר אשי אמר רב תלמידי חכמים אין להם מנוחה לא בעולם הזה ולא בעולם הבא שנאמר ילכו מחיל אל חיל יראה אל האלהים בציון (ובגמ' 'מו"ק כ"ט). אמרו: צדיקים אין להם מנוחה אפילו לעוה"ב, כי בעוה"ז פשיטא שאין להם מנוחה, כי הצדיק כל מה שהוא יותר בבחינת יראה אל אלהים בציון הוא נעשה מקודש יותר ואז הוא מגלה שהוא היה יכול לחיות גם בפחות ממה שהוא חי מזה עד עכשיו, וזה בחינת תשובה על תשובה שהוא שב ומתרחק משערי היתר עוד ועוד, וגם זה חייב שלא להיגמר לעולם כי מאחר שכל חיותו הוא רק ממה שהוא מוריד מעצמו את מה שהוא לא צריך אם הוא יגיע למסקנא שבאמת אין לו רק את מה שהוא צריך לא יהיה לו ממה לחיות.

וגם ברוחניות זה יהיה אותו דבר, כי הרשע מה שהוא מחויב לעשות כל מה שהוא מצוה אינו נותן לו חיות כלל כי מאחר שהוא מחויב בזה מאי קמשמע לן במה שעשאו, וכל החיות שלו אינו אלא מחומרות יתרות וכבר כתב רבינו (תנינא תורה מוד') ועל אלו המדקדקים ומחמירים בחומרות יתרות עליהם נאמר וחי בהם ולא שימות בהם כי אין להם שום חיות כלל ותמיד הם במרה שחורה מחמת שנדמה להם שאינם יוצאים ידי חובתם בהמצות שעושים, וכמו שכתוב בארוכה בשיחות הר"ן (רלה') שחומרות אין להם סוף, אבל הצדיק כל חפצו אינו אלא להיות איש כשר כמו שאמר רבינו איש כשר הוא ענין אחר לגמרי שאינו שואב חיותו אלא ממה שזכה לעשות את מה שהוא מחויב מצד הדין, אבל גם זה אין לו סוף כי ככל שהוא מתקרב יותר אל הקדושה הוא מגלה שכל מה שהיה עד עתה אצלו בגדר לפנים משורת הדין הוא עיקר הדין.

וכן הוא גם בלימוד התורה אצל התלמידי חכמים שדין יהודאין מהפשט הפשוט אין להם שום חיות כמו שכתב רבינו (תורה כח') שכל דבורם דרך משל ומליצה ושעמים נפלאים והם פורחין באויר ואין להם על מה שיסמוכו, וכיון שכל חיותם אינו אלא מתורה נפולה זו כל ימיהם עסוקים בחיפוש אחר הנוצץ והמבריק שאינו אמת ומה שאינו אמת אין לו קץ, אבל תלמיד חכם אמיתי כל חייהם עסוקים בחיפוש האמת והפשוט יותר, אבל גם זה אין לו קץ כי דבריהם עוברים צירוף אחר צירוף.

נמצא שגם הצדיק וגם הרשע הוא תמיד בבחינת 'כלי גבול' כי הם זה לעומת זה, אבל לאמתו של דבר החילוק רב ביניהם כי הרשע כיון שחיפשו אחר המותרות הוא תמיד בעצבות, כי אין להם על מה שיסמוכו ואי אפשר ליהנות ממה שאין ולא קיים, וכל חייו הוא עוסק בלעשות מנצחי זמני מקיים לכלה, אבל הצדיק שחיפשו רק אחר הקיים והאמיתי הוא תמיד

יחיאל מאיר צוקר - תורה כ"ג

אמור לנו מילי דכדיבא וכו' אמר להם הווי לן כדנייתא וילדה - תאוות ממון שהרווחנו כסף ע"י תאוות ממון, אמרו לו וכדנייתא מי ילדה אמר להם הי ניהו מילי דכדיבא. שמעתי על זה פירוש יפה מחברינו ר' שמואל בר"י אנשיין ג"י (וכמדומה ששמע זה מהרה"ח ר' צבי חשין שליט"א), חכמי אתונא שאלו את ריב"ח שיראה להם את השקר הכי גדול בעולם, היינו שמצליח לשקר ולהטעות אחריו באופן הכי חזק. (שהרי מובן שלא חיפשו סתם שקר, שהרי כל ילד יכול לומר מילי דכדיבא) ולכן: שקר שגלוי לכל שהוא שקר - אינו מטעה כ"כ את הצבור אחריו שהרי יודעים שזה שקר ומתרחקים, מצד שני שקר נסתר לגמרי שאף אחד לא יודע שזה שקר ג"כ אינו מטעה כ"כ, כי יש בעולם בחירה, והשי"ת לא גורם לאנשים ליפול בשקר בלא שידעו כלל שיש כאן שקר [שזה ללא בחירה] ואפילו אם יפלו לזה לא יקבלו עונש כי "אונס רחמנא פטרי" אבל תאוות ממון זהו השקר הגדול בעולם, מכיוון שגלוי וידוע לעולם שהחיים לא הופכים לנוחים ושמחים ע"י רדיפת תאוות ממון, אפילו סבי דבי אתונא הרשעים ידעו לומר: "וכדנייתא מי ילדה??? ואעפ"כ הדבר הזה שגלוי וידוע לכל, מטעה אחריו יום יום שעה שעה מילירי אנשים בעולם שרצים כל היום אחרי הכסף ובסוף לא מרויחים כלום "אל אחר אסתרס ולא עביד פירין" שנדמה להם שמרויחים ובאמת אינם מרויחים כלל" וזהו 'מילי דכדיבא' הגדול בעולם!!!.

השי"ת יעזור שנכניס את זה חזק לליבנו כל פעם מחדש ולזכור שזה "לא עביד פירין כלל"! והפרנסה והשפע מגיעים רק ע"י תפלה ואמונה ובטחון, וגם ההשתדלות כל חד כפום מה דמשער בליביה יהא בלא רדיפה ויגיעות גדולות וכו', ובלא תשוקה ותאוה לממון אכ"ר

שאלות ותמיהות לתורה כ"ד

(א) בסעיף ב' כתב רביז"ל "הקליפות הם בחי' מותרות והם בחי' עצבות בבחינת (משלי י"ד) בכל עצב יהיה מותר". ולכאורה לפי פירוש רש"י ומצודות שם שבכל עצבות יהיה הרחבה לזה יעו"ש, ואיך עולה פירוש רביז"ל עם פירוש הפשט בקנה אחד [כפי כלל י"א שבח"י כללים].

(ב) באות ו' כתב: שממלכות דיצירה נעשה חב"ד דעשיה, ובאות ז' כתב שמהמלכות דיצירה נעשה הכתר דעשיה.

(ג) בסוף התורה: שע"י ריבוי השמחה אזי הגויים בעצמם יביאו את ישראל ויתבטלו הקליפות וכו', ולכאורה מדוע לא מרומז במאמר דסבי דבי אתונא ענין ריבוי השמחה ורק נרמז ענין היציאה מהגלות וביטולם.

(ד) בסוף התורה מבואר שע"י השמחה יתבטלו הקליפות ובתחילת התורה מבואר שע"י שמחה של מצוה דייקא מבטלין הקליפות.

(ה) בסעיף ח' מבואר דנעשין ט' היכלין ע"י ששלושת המוחין נכללין זה בזה, ולכאורה למה לא נאמר דנעשו רק ו' היכלין, כיוון דג' מוחין היו מעיקרא וע"י שנכללו זה בזה נעשו ט' מוחין, נמצא שלא נתווספו רק ו' מוחין.

תשובות אפשר לשלוח לכתובת: צציק, שומרי אמונים 12 י-ם

~ מכתב נלהב מהחסיד ר' שמואל הורביץ זצ"ל ~

שגב גדולת ההליכה עם תורות רביז"ל • כיצד היא ההליכה בה • ומה יכולים לזכות על ידה

"אחדשה"ט באהבה רבה כיאות מלב ונפש, השי"ת ירפאני מכל מכאובי הנוראים וחליי המופלאים ומצוקותיי הנוראות בתושח"י בקרוב, שמואל בן פייגה, אכ"ה.

והנה אעפ"י שקשה לי מאוד לכתוב, אעפ"י כאהבה מקלקלת השורה, פטור בלא כלום אי אפשר, ואין מדרש בלא חידוש.

5

... אם בחוקתי תלכו וכו', עיין בספרי "יעלת חן" על תורה א' בליקו"מ, בהשער וההקדמה והפתיחה, דהיינו לילך עם תורה, ללמוד תורה בעיון (עמלים בתורה) 'תלכו' לילך עם תורה, ללמוד תורה מליקו"מ, ולילך עמה, היינו שכל מעיינה יהיו בה, להתבודד על זה, ולראות איך רחוק מזה ולבקש רחמים ותפלה ובקשה מהשי"ת לקיימה, ולראות עצות איך לקיימה מעט מעט, ולילך עמה ימים ושנים שיהיה כל העבודה רוחנית על פי התורה הזאת, וכן כל העבודות הגשמיות; אכילה ושתייה ושינה ושיחה עם הבריות ומשא ומתן, הכל על פי התורה הזאת, ולחשוב תמיד בה; בשכבך ובקומך ובלכתך בדרך וכו' תהיה כל מעיינה בה.

מי שמקיים זאת, זהו באמת הכוונה של "אם בחוקתי תלכו" על מנת שתהיו עמלים בתורה, בוודאי יזכה לכל הברכות שכתוב שם אפילו בגשמיות בעוה"ז כי התורה נותנת חיים גשמיים גם כן ועושר וכבוד ונכסיו מצליחים וכו', ומכל שכן שיזכה בזה לחיי עוה"ב ולזכות לכל המדריגות שבעולם שאדם צריך לזכות.

וזהו היה כל מדרגת הצדיק הקדוש מאנ"ש ר' אברהם ב"ר נחמן ז"ל מטולטשין יותר מכל האחרים, שהלך עם תורה ערך ב' שנים כנ"ל בכל האופנים הנ"ל, וכן הלך עם כל התורות שבליקו"מ וספמ"ע ושיחות ותפלות וכו', ובה זכה מה שזכה בחי' 'אחד היה אברהם'... וכן הכרתי אחד מאנ"ש באומן מהמופלגים הרה"ח ר' מתתיהו ברזעסקי הכהן ז"ל, שהיה הולך עם התורות כנ"ל וזכה לשמירת הברית בתכלית, ודמיין עליה כקאקי חיוורי כמובא בגמרא כידוע, ובה תלוי כל גדולת האיש הישראלי שיזכה למה שיזכה. והכל באהבה והתקשרות לרבינו ז"ל באהבת לב ונפש בחי' 'ונפשו קשורה בנפשו' חביבא ליה כנפשיה.

ידידס דו"ש ומאחלכם כט"ס

שמואל הלוי הורוויץ

(מכתבי שמואל פ"ג)

בעת ישיבתי לכתוב סיפור התקרבותי לקודש הקדשים הציטע ננמ"ח רביה"ק ר"נ מברסלב זיע"א. ספיקות רבות עברו במוחי מהיכן להתחיל היות ובמבט לאחור היו לא מעט נקודות בחיי אותם הייתי מגדיר למפרע כל אחת מהן כפסיעות אל הקודש. לדוגמא (אחת מני רבות) בהיותי כבן 5 אבי ז"ל עמד לפני ראיון עבודה וזאת אחר חיפוש רבים אך לשווא, וביקש ממני בן ה-5 לבקש מה שיתן לו את העבודה, שהרי לילדים קטנים יש "מזל" מיוחד (וכאן נכון לציין שגדלתי בבית רחוק מתורה ומצוות זה כמה דורות, סבי ז"ל ניצל שואה שלראשונה בחייו ביקר בביהכנ"ס בבר מצוה של אבי ז"ל), ואני בלי להבין יותר מדי מה אני עושה אבא ביקש וצריך לעשות. נכנסתי לחדרי ובקשתי מה שיתן לאבא את העבודה, למחרת בערב אבא חזר הביתה וקרא קריאה נרגשת "קיבלתי את העבודה!" קריאה זו חדרה בי וכבר מאז ידעתי שאפשר לדבר עם ה' ושהוא שומע. אעפ"י שלא ידעתי עדיין מתו"מ, וכמובן שהשתמשתי בזה פעמים רבות בחיי, בין לטב בין למוטב. כמו כן זוכרני שבפעם אחרת בגיל ה-5 – עשר חבר "משך" אותי לשיעור תורה שהתקיים באזור מגורינו, ושם הרב אמר שכל יהודי צריך לאהוב את ה', ולומר לו זאת ואכן הייתי ברחוב ואומר לה' כמה אני אוהב אותו וכו'...

אך למעשה המכה בפטיש היה כך: בהיותי כבן - 21 נפטר אבי מדום לב בגיל ה-45 לחייו מוות פתאומי שהיה הלם לכולנו, הקשר עם אבא היה די חזק, והחלטתי שאני חייב לעזור לו (בזה כן האמנתי - כמו כל החילונים ממוצעים - בעוה"ב וכו') אם זה ע"י תפלות, קדישים וכו', תוך כ-3 חודשים מצאתי את עצמי לומד בישיבה לחוזרים בתשובה (מהזרם הליטאי). שם ב"ה ספגתי יסודות רבים ביהדות.

כידוע שהישיבות מסוג זה שמים דגש חזק על כל נושא "ההשקפה" שתהיה נכונה היות ורבים מבעלי התשובה מחמת רעבונם הרוחני נוטים לכל מיני דעות או קבוצות ש"אין רוח חכמים נוחה מהם" ולכן באים "לסדר להם את הראש" אחד מהדגשים החזקים היה נגד חסידות ברסלב והלימוד בספרי רבינו שבאופן טבעי רבים מבעלי התשובה נוטים לשם, במהלך שהותי בישיבה זכורים לי לא מעט בחורים שהלכו בתורת רבינו חלקם יותר באתגליא וחלקם יותר באתכסיא, היו שנסעו לאומן לר"ה והועפו לאחר ר"ה היו שעזבו מרצון ועברו למוסדות של ברסלב לבעלי תשובה, אני עכ"פ הייתי תלמיד שדווקא מסור למערכת ולא פעם מצאתי עצמי בוויכוחים סוערים נגד "המורדים" במערכת.

לאחר כ-5 שנים בישיבה ב"ה הקמתי את ביתי ואחרי כשנה וחצי אחר הנישואין... רבינו התחיל לפעול

עלי לקרב אותי אליו (את זה אני יודע היום). בשביל לטהר כלי חרס צריך לשברו, והבית עמד על סף פירוק, (אני מקצר מאוד מאוד גם מפני שקשה לי לתמצת סיפור שנמשך על כמה שנים לכמה שורות וגם ששום מילה לא תוכל באמת לבטא את השבר שהיה). ובאותו הזמן אמר לי אחד מחברי הקרובים שלפני שאני מחליט לעשות מעשה כדאי לי לנסוע לירושלים, ישנו רב חשוב שמאוד מבין בנושאים אלו, הרב שלום ארוש שליט"א. אני מראש שללתי היות וזה ברסלב "ולא קבלנו מרבתינו" והרי אני ב"ה מטופל ברבנים ומטפלים מן ה'סלטה ושמנה' של הציבור אכן דחיתי הצעתו בהנף יד, לאחר כמה ימים מאותה השיחה מצאתי עצמי בורח מן הארץ באישון לילה לאחד מערי אירופה בעצתם של רבותי כדי לנהל מאבק הגירושין משם, לאחר השלשה חודשים הוחלט שאשתי ובני בן השנה וחצי יבואו למקום בו הייתי לנסות לבנות שוב הקשר, התמקמנו בקהילה, נכנסתי לכולל אברכים וכמובן לשוא. כאן חשוב לציין שמדהים לראות את דברי רביה"ק איך התקיים בי ההרחק מן הכוח המכריח ולאט לאט בלי לשים לב הכוח המושך של הצדיק החל לפעול, (כך עכ"פ ראיתי זאת).

אחד החברות שלי בכולל שגם היה חבר טוב שלי וידע ממצבי הציטע לי לקרוא "בספר נפלא ביותר" (כך הוא הציג לי זאת בשם "גן השלום" וכמובן סרבתי אך לא באותה התנגדות כבעבר הפעם עם הרבה יותר עדינות). הוא הפציר והסכמתי לקרוא כשיזדמן, וכך נשכח מעט הענין. בחופשת הפסח (כחודשיים אח"כ) בבואנו לביקור בארץ בא' מבתי הכנסת בין מנחה למערב ראיתי את אותו הספר מונח על אחד הספסלים פתחתי והתחלתי לקרוא בו וקראתי וקראתי ונדחמתי לראות איך נכתב עלי ספר רק ששמי לא מופיע בו שאלתי אותו מגבאי ביהכ"נ ולאחר מכן מיד קניתי מאז הקריאה בספר הנ"ל וכן שאר ספריו הנפלאים של הרב שלום ארוש שליט"א לא רק ששיניתי דעתי על ברסלב אלא אדרבא הרגשתי שהתחיל מהלך חדש של חזרה בתשובה, וככל שהתקרבתי אם זה ע"י הלימוד בספרים, שיעורים, וכמובן התפילות הרגשתי שהפעם הזאת של החזרה בתשובה מלווה אותך מנהיג אמיתי, רועה צאן, שפועל ופועל, שאעפ"י שאתה לא רואה אותו בעיני בשר, אתה יכול להרגיש שיש לך רבי שהולך אתך, מה אומר לכם! אני לא יכול לתאר את ההרגשות שאני עובר בענין של רביה"ק, כזה אור ועם כל זה, בזאת ההעלמה, מאז ההתקרבות זכינו ב"ה לעלות לארץ ישראל (אחרי כמה שנים בחו"ל) והשנה גם זכיתי לראשונה להיות באומן בר"ה דבר שהיה כרוך בקשיים ומניעות, כמעט כמו ללכת ברגל מארץ ישראל, היום אני אברך בכולל ליטאי ונדהם לראות איך רבי שחי לפני מאתיים שנים פועל כל הזמן בלי הפסק.

לסיום, אם לא הייתי יודע שלהתקרב לרביה"ק ישנם עיכובים "מיוחדים" מסתמא הייתי מתייאש מזמן (למרות ה"אין שום יאוש בעולם כלל") אני נפגש אתם השכם והערב, והדבר היחיד שנותן לי את הכוח לכסוף ולהמשיך בס"ד וחסדיו המרובים, זו אותה הנהגה נפלאה (והפעם באה בתור מצוה מרביה"ק) שהחלה בגיל חמש, בלי פשרות, היציאה היומית מן העיר לפחות שעה ולהשיח לפניו יתברך ולעבוד על רצונות וכיסופים עד שנזכה להוציאם מן הכוח אל הפועל אכ"ר

לסיום, אם לא הייתי יודע שלהתקרב לרביה"ק ישנם עיכובים "מיוחדים" מסתמא הייתי מתייאש מזמן (למרות ה"אין שום יאוש בעולם כלל") אני נפגש אתם השכם והערב, והדבר היחיד שנותן לי את הכוח לכסוף ולהמשיך בס"ד וחסדיו המרובים, זו אותה הנהגה נפלאה (והפעם באה בתור מצוה מרביה"ק) שהחלה בגיל חמש, בלי פשרות, היציאה היומית מן העיר לפחות שעה ולהשיח לפניו יתברך ולעבוד על רצונות וכיסופים עד שנזכה להוציאם מן הכוח אל הפועל אכ"ר

אולפן חד"ת

מאמר מיוחד לכבוד יום הולדת מוהרנ"ת
חמשה עשר בשבט - ר"ה לאילנות

**דיבורים נפלאים ונוראים בוערים כגחלי
אש מגדולת התלמיד הגדול גאון עוזנו מורינו
ר' נתן זיע"א לכבוד יום הולדתו החל ביום
חמשה עשר בשבט.**

נכתב לפני ארבעים שנה
ע"י הרה"ח ר' נחמן ישראל בורשטיין שליט"א
(נעתק מקובץ "אולפן חד"ת" אשר בעריכתו
קונטרס ג' - שבט תשל"ד)
שיחא לרפואת: נחמן ישראל בן בילא גיטל בתושה"י

א. מודעת זאת בקרב כל אנ"ש, אשר רביז"ל צפה ברוח קדשו התקרבות מוהרנ"ת ז"ל אליו וגודל נשמתו באמרו עליו בזה"ל "איך זה א נייע נשמה אויף דער אוקריינע סמוך לברסלב" (ובלה"ק: אני רואה נשמה חדשה בסביבות אוקריינה סמוך לברסלב). וכבר ידוע לנו מכתבי האריז"ל שזעירין אינן נשמות חדשות בעקבתא דמשיחא, ועפי"ז אפשר להבין במקצת מפלאות הצופה ומביט עד סוף כל הדורות שבמכוון מאתו ית' אדון כל הנשמות נתגלה נשמת מוהרנ"ת ז"ל ויצאה לאור העולם בשנת תק"ם בעשתי עשר חודש הוא חודש שבט בחמשה עשר בו שהוא ר"ה לאילנות זמן חניטת הפירות רמז להתחדשות הנשמות דאיתרביאו בגן ובשדה העליונה, (עי' בליקו"מ בתורה ח' וס"ה), וגם הוא מ' יום קודם בריאת העולם לפי דעת ר' יהושע. (ועיין בליקו"מ ח"ב בתו"ז שר' יהושע הוא בחי' תלמיד).

ב. וממילא מובן למשכיל אשר נשמה חדשה כזו חלקה נפלה לה בנעימים לחזות וליהנות מנועם זיו השכינה, אם כל חי, שורש נשמות ישראל, המנהיג הרחמן האמיתי, הרועה הנאמן של צאן קדשים בני ישראל, וזכתה נשמתו הטהורה ליפול בחלקו ובמחיצתו של אותו צדיק יסוד עולם, ולהיות נמנה בראש מקודשיו ומקוראיו מקורביו ומקושריו, ובמכוון לזה נולד מוהרנ"ת ז"ל בהחודש אשר מזולז'דלי' לרמז בזה, כי הוא הוא ראש בחירי תלמידיו המובהקים של אדמו"ר ז"ל אשר דלה דלה מבאר מים חיים להיות דולה ומשקה מתורת רבו, ממימי הנחל הנובע וכו' להשקות עדרי צאן המסתופפים בצל אילנא רברבא, עץ החיים דנפקין מתמן כל נשמתין, ודאיתרביאו בגן של בעל השדה, ועי' בסיומ"ע בהמעשה ג' מחיגר שהחכם הזהיר בצוואתו להשתדל בעיקר להשקות אילנות, ומי כמוהו כמוהרנ"ת אשר מכל אנשי רביז"ל הרבה ביותר לעסוק בזה להשקות אילנות ועצים יבשים (כי האדם עץ השדה) ובכל מקום אשר נ"ת"ן שם מימיו צמחו וגדלו פירות וגידולים נאים ונפלאים, והרבה בעלי תשובה נעשו ע"י דיבוריו ושיחותיו כידוע, והכל בכח ה"דלי" אשר שאב ממימי הנחל והפיץ מעינותיו חוצה.

ג. ומעתה גם נבין רמז נפלא מה שאמרו במשנה (ר"ה פרק א') ודקדקו בלשונם הק' ר"ה לאילן בלשון יחיד "לאילן" הרמז לאתרוג פרי עץ הדר, אילן הידוע, (מובא בספה"ק "בני יששכר", ומרמז שם למה שקיבל מאבותיו להתפלל בט"ו בשבט שיזמין השי"ת אתרוג נאה ומהודר על סוכות עיי"ש), ואיתא בליקו"ה ממוהרנ"ת ז"ל (הל' חזקת מטלטלין הל' ה' אות ט"ו) מה שדרשו חז"ל על פסוק "פרי עץ הדר" זה אתרוג הדר באילנו משנה לשנה, ופירש שם אשר לולב מרמז על הצדיק, ואתרוג מרמז על התלמיד הדבוק ברבו כל השנה, בחי' יהושע לא ימיש מתוך אהלו של רבו, ומי לנו תלמיד מובהק נאמן כמוהרנ"ת ז"ל אשר לא מש מתוך האהל של רבו אדמו"ר ז"ל, והיה דר באילנו אילנא רברבא ותקיפא וגדל וצמח שם משנה לשנה, והיה תמיד מקושר אליו במוחו ודעתו ובכל מעשיו ועניניו, והרבה לנסוע אליו פעמים רבות אין מספר בגיעות וטרחות עצומות ובמסירות נפש אין דומה לו, (ופרשיות מסעותיו הם פרק לימוד מיוחד לדורות בענין הנסיעה לצדיק האמת). וידוע שרביז"ל בעצמו קרא עליו "יהושע תלמיד", ועל כן תראה נפלאות שמאת ה' צבקות יצא שנולד ביום ר"ה "לאילן" כנ"ל.

ד. ובה יראנו נפלאות המסבב סיבות, שבפורים הראשון להתקרבותו אל רביז"ל עכבוהו מן השמים בדרך נסיעתו אליו ז"ל ולא הגיע אצלו על קריאת המגילה רק בעת סעודת פורים, ואז אמר לו רביז"ל "שושן פורים איז אויך פורים" (שושן פורים הוא גם כן פורים) ושמעתי מפי אחד מזקני אנ"ש שרביז"ל סיים אז מאמרו הנ"ל למוהרנ"ת ז"ל "אין דאס איז דיין זאך" (וזהו ענין שלך), ומהמובן בזה הוא; שושן פורים הוא פורים דמוקפים חומה מימות יהושע בן נון אשר צוה

מה אשיב לה' כל תגמולוהי עלי, העני מדעת וממעש, אשר ברוב חסדו חסד חנים ממש, חנני גם אותי במתנת חנים ונדבת חסד לגשת אל הקודש, ולנגוע בקצה המטה אשר טבלתי אותה ביערת הדבש והנה אורו עיני כי טעמתי מעט מהדבש הטהור הנפלא הזה הממתיק ופוקח עיני עיורים ופותח שבילי השכל לראות ולהסתכל ולהתבונן במה שהורשינו בגדולותו יתברך ותורתו הק', ובגדולת נביאיו וצדיקיו האמיתיים שבכל דוד ודוד, והצדיקים הם הם מרכבתו של מקום (כפירש"י סוף פרשת לך עיי"ש) וכל העולם לא נברא אלא לצוות לזה, כי זה כל האדם, כמאחז"ל (עי' ברכות ו'), ולקיים מצוות "ובו תדבק" ודרשו חז"ל הדבק בחכמים ותלמידיהם וכו', וגם אחז"ל שגילה לו הקב"ה למשה רבינו ע"ה אפילו כל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש וכו'.

ובכן בגודל נפלאות תמים דעים, זכיתי גם אנכי להעלות במצודתי אפרקסותא דעניא כמה מרגניתא טבא וקצת גרגירי פרפראות נאים מענינים השייכים ליום ט"ו בשבט יום גנוסיא דמלכא לידת מוהרנ"ת זצ"ל מאן מלכי רבנן ("מלכות" עם האותיות גי' "נתן" עם הכולל), הוא מוריני הוא מאורנו מחמד עינינו גאון עוזנו פאר תפארתנו, אשר יצק מים על ידי אור העולם אדמו"ר הקדוש והנורא מוהר"ן זצוק"ל, ונשא אותנו כאשר ישא האומן את היונק, דולה ומשקה מתורת רבו לכל ישראל, והוא האכיל והשקה אותנו מהלחם והמן והבאר של הנחל הנובע מקור חכמה, והוא הטעים אותנו מעדנים ומטעמים משולחן מלכים ובשרא שמינא מפתורא דר' נחמן, והוא הלביש אותנו מלבושים נאים מאני מכבדותא מאור לבושי השגותיו הנוראים של אור שבעת הימים, ועל ידו נשתמש באור הגנוז תורת אדמו"ר זצוק"ל עדי יתגלה אורו לכל באי עולם בהתגלות אורו של משיח בב"א.

וזה החלי בעזרת ה' לכתוב קצת מגדולת מוהרנ"ת זצ"ל (אשר הוא עצם מעוצם גדולת אדמו"ר ז"ל) על פי יסודות הררי קודש והקדמות ספרי רביז"ל ומוהרנ"ת ז"ל ותלמידיהם ותלמידי תלמידיהם וכו' וכו', ועפ"י קצת שיחות ורמזים ששמעתי בעל פה מפי זקני אנ"ש, אולי נזכה אני ובני גילי להתעורר בלימוד ספריהם הקדושים ולהתעמק ביתר שאת ובעיון גדול בעמקות דבריהם הק', ולהרגיש נועם מאמריהם המתוקים מדבש ונופת צופים, והעיקר שנוזכה לקיימם לעובדא ולמעשה כרצונו ית' וכרצון יראיו וצדיקיו האמיתיים, לטוב לנו כל הימים בזה ובבא לנצח נצחים.

לו רבו משה רבינו ע"ה "צא הלחם בעמלק" ואיתא בליקו"ה (שבת הל' ה') שכל ענין מלחמתו של עמלק הוא להעלים ולהסתיר שמו של הצדיק האמת מן העולם, ולכן הצדיק בעצמו שהוא בחי' אין חבוש מתיר עצמו וכו' אינו יכול לצאת כנגד עמלק בגלוי ובפועל ממש כי אם על ידי תלמידו בחי' יהושע שהוא עוסק דייקא להגדיל ולפרסם שם הצדיק בחי' משה בעולם בפועל ממש, והכל בכוחו וזכותו של הצדיק, בחי' "והיה כאשר ירים משה ידו" וכו', אשר סמך ידו על תלמידו ונ' ת"ן מהודו עליו והאצילו מחכמתו פי שניים ברוחו, וכידוע עסק בזה מוהרנ"ת ז"ל כל ימי חייו להגדיל ולפרסם שם רביז"ל ולהודיע טבעו בעולם ולהפיץ מעיינותיו הק' חוצה, ולא הסתכל כלל על כל המונעים והחולקים והמחרפים והמבזים שם כבודו, ולחם תמיד מלחמות ה' ולא נח ולא שקט כרגע עד יומו האחרון שאמר אז (על"ת מכתב ההסתלקות) "שיש עונשים קשים ומרים כמו שיש, אין צים סוף גליט זיך נאך ציא קריגען אויף אזוי איין רבי" (ולבסוף מתחשק עוד לחלוק על רבי כזה). ועיין עוד בהמעשה מהחגר הנ"ל, מענין האילן שאם היו משקים אותו לא היה נשאר שריד ופליט מכל השדים והקליפות ואפיקורסות וכפירות (הנמשכים מבחי' המון עמלק) אשר

הם חותרים וחופרים תמיד סביבות האילן לכל ינ"ת'ן שם מים עיי"ש, ולעומתם חתר וחרפר ויגע מוהרנ"ת ז"ל אשר נולד ביום ר"ה לאילן כנ"ל, ומצא בארות מים מתחת לאילן הק' הזה אשר שתול על פלגי מים והשתדל בכל כוחו ועוזו ובמסירות נפש עצומה לגולל את האבן (בחי' כיסוי והסתרת שם הצדיק) מעל פי הבאר ויוכל האילן לקבל מימיו ויציא ויפרח בעולם עם כל סגולותיו הטמונות בו (ועיין בהמעשה הנ"ל), אשרי להמסתופפים וחוסים בצל אילנה רברבא קדישא, לקיים "בצלו חמדתי וישבתי ופריו מתוק לחכי".

ה. וכעת נבין במקצת מה שרביז"ל ציוה דייקא למוהרנ"ת ז"ל, לדבר עם ראש

המשכילים והאפיקורסים שבעיר אומן, שמו הירש בער שהיה מצח הנחש קליפת עמלק כידוע, ורביז"ל בחכמתו הכניע אותו וסייעתו ונתקרב אליו במקצת, ולא נתן רשות לאף אחד מאנשיו לשוחח אתו מלבד למוהרנ"ת ז"ל ציוה בפירוש לדבר עמו ולהשיב לו מענה על כל שאלותיו ומבוכותיו בעניני חקירת האלקות שלו אשר תעה בהם, כי הוא היה בחי' יהושע שאמר לו משה "צא הלחם בעמלק" ובאמת כח וזכות רבו אדמו"ר ז"ל עמד בעדו וחפץ ה' בידו הצליח ונחה עליו רוח ה' להאיר גם בשורש פורה ראש ולענה הזה את אור האמונה הק', עד שפעם אחד בשוחחם יחד מענין מציאות הבורא התלהב מאוד מוהרנ"ת ז"ל ונזרקו מפיו הק' דיבורים נוראים חוצבים להבות אש ואמר אז להירש בער הנ"ל "וואס רעדסטו מיט מיר פון גאט איך זאג דיר ואראה את ה'" (מה אתה סח עמי מאלקות אני אומר לך ואראה את ה'), [ועיין בליקו"ה מ' תניא תורה ז' שהשגת התלמיד בחינת יהושע הוא בחינת ואראה את ה', עיי"ש] ודיבור הנורא הזה אשר יצא מפיו הקדוש כחץ מקשת בלבת אש קלע אל המטרה, והירש בער נתרגש נוראות למשמע אוזנו והאמין לו (כאילו גם הוא בעצמו רואה), כל כך התנוצץ בו אור האמונה מאמיתת דברי מוהרנ"ת ז"ל. ועי' בתורה ס"ב "ויסב" שאצל המאמין הדבר גלוי כאילו הוא רואה בעיניו וכו', מחמת גודל אמונתו השלימה עיי"ש היטב באריכות ויונעם לנפשיך. ומובא בהליקוטים בכת"י שבליקו"ה, אמונה ר"ת נ' פתחו ה' שמים ו' אראה מ' ראות א' לקים - ע"פ התורה הנ"ל "מי שזוכה לאמונה שלימה הרי כל השמים פתוחים לפניו ורואה מראות אלוהים עין בעין" וכו' עיי"ש. וכידוע שהירש בער הנ"ל נפטר לבסוף בתשובה כנדפס כבר [כו"א סיפורים

נפלאים]. וכן היו כל דיבוריו ושיחותיו של מוהרנ"ת ז"ל עם כל אחד ואחד רק להאיר בו אמונה ברורה וחזקה בבחינת ואראה את ה', וכן לחזק ולאמץ ברכים כושלות מרדיות הס' מ' וחילותיו שהם הס' א' והקליפות מחנה עמלק, הרודפים אחר חלושי כח שבמחנה ישראל ומכניסים בקרבם כל מיני כפירות ופגמים רח"ל, וכן כל קוטב ספריו הקדושים נבנו על יסוד מוצק קדוש זה של התחזקות והתעוררות ושוב התחזקות ומשיבת נפש לכל אחד ואחד שיוכל לעמוד על עמדו לבלי ליפול ח"ו מכל דרגא ודרגא, אשר קליפת המון-עמלק אורב עליו ללכדו ברשתו. וע"כ האריך מוהרנ"ת בספריו הקדושים לאין שיעור וגילה עצות עמוקות ויקרות איך להיות איש חיל מלומד מלחמה, במלחמת קליפת עמלק ימ"ש ונתקיים בו הכתוב 'ויחלוש יהושע את עמלק וכו' לפי חרב' (בחינת חרב פיפיות), כי במתק שפתיו ונועם מאמריו החליש והתיש כח תוקף קליפת עמלק אצל הרבה אנשים אשר קרבתו יחפצון, והרבה הרבה ניצלו מרדת שחת ע"י ספריו הקדושים כידוע.

ו. והנה מאחר שכל ענינו ועסקו של רביז"ל היא עבודה שבלב זו תפלה כמאמרו ז"ל, וכל עיקר עצותיו להציל עצמו מטרף שיני הס' מ' הוא תפלה וצעקה להשומע תפלה, ועל כן במכוון לזה נולד מוהרנ"ת ז"ל בט"ו בשבט שהוא שלושים יום קודם פורים שאז כידוע מתחיל כבר הארת פורים ומתנוצץ הארת מרדכי ואסתר אשר על ידי תפלתם וזעקתם זכו להכניע את המון - עמלק ימ"ש ולהאיר אור ימי הפורים בכל שנה ושנה לדורות עולם וזכרם לא יסוף מזרעם, ודרשו חז"ל על מרדכי הצדיק (מגילה י"ב) למה נקרא שמו "בן יאיר" שהאיר עיניהם של ישראל בתפלתו "בן שמעי" ששמע קל תפלתו "בן קיש" שהקיש על שערי רחמים ונפתחו לו עיי"ש, נמצא שכל השמות סובבים על ענין התפלה, וכן מוהרנ"ת ז"ל בכוחו של רביז"ל ה' בעל תפלה, היו ידיו פרישן בצלו כל ימיו בתפלות ותחנונים

נגד הרדיפות והתלאות הנוראות שעברו עליו מימין ומשמאל כידוע, עד שזכה להיות תפלתו שגורה בפיו, וגם הכין חרב פיפיות לכל ישראל בספר תפילותיו הק' הלא הוא חיבורו הטהור "ליקוטי תפילות" אשר האיר עיני ישראל והרבה זכו על ידו לגן עדן כאשר אמר מוהרנ"ת ז"ל בעצמו כידוע, (ואיתנח סימנא שנת הדפסת התפלות ע"י מוהרנ"ת ז"ל לפרט "תחת אהבתי ישטנוני 'ואני תפלה'" [תקפ"ב] אשר מרמז בזה כל הנ"ל שאין כוחו אלא בפה [חרב פיפיות] נגד כל המשטינים והמלשינים והשונאים והרודפים שעמדו עליו וסוף כל סוף נצחם בתפלות פיו וברוח שפתיו, ודייקא על ידי מלחמותיו נתחברו התפלות כמו ספר תהילים שנתחבר ברוח הק' ע"י דוד המלך ע"ה בהיותו נרדף ע"י שונאיו, וזכה שספר זה נדפס הרבה פעמים ומחיה נפשות ישראל אשר זכרו לא ימיש מפיו לעולם, [וכבר איתמר בפירוש מפיו הק' שתפילותיו הם גבוהים מרוה"ק כי הם נמשכים משער הנ"ן].

ז. ומכל זה נבין ונשכיל במאמרו הק' של מוהרנ"ת ז"ל "מיין חלק משיח האב איך שוין אראפ געבראכט אויף דער וועלט" (חלק המשיח שבי כבר הבאתי לעולם), כי מובא בליקו"ה מ' תניא (תורה ל"ב) שכל אחד כפי קדושתו וטהרתו בקדושת הברית כן יש לו בחי' משיח, וכן איתא בליקו"ה (תורה ב') שעיקר כלי זיינו של משיח הוא התפילה צריך לקבלו ע"י שמירת הברית, ומובא בכמה מקומות בספרי רביז"ל ששניהם שקולים הם ותלויים זה בזה, שלימות התפילה תלוי בשמירת הברית וכן להיפך, כי הן מרמזין על תרין משיחין יוסף דוד, יסוד ומלכות, ברית ותפילה, ושניהם תלויים בריח כמובא בתורה הנ"ל בבחינת הנאמר במשיח והריחו ביראת ה' (ישעי' י"א), ומוהרנ"ת ז"ל בגודל פרישותו וקדושתו בשמירת הברית וריבוי זעקותיו ותפילותיו להשי"ת זכה שנתקיים בו והריחו ביראת ה'

ע"י רבו - האוצר של יראת שמים וקלט הריח הטוב של הבשמים ראש, שאמר "גאר מיין זאך איז תפילה" כנ"ל באות ו', וגם אמר "גאר מיין זאך איז תיקון הברית" (כל עניניו הוא תפילה, כל עניניו הוא תיקון הברית) וע"כ נתקיים בו נרדי נ"ת"ן ריחו ודרשו רז"ל עזב לא נאמר אלא נתן (שבת פ"ח), כי הוא העלה את הריח הטוב של ערוגת הבושם הנפלא, ונ"ת"ן והכנים אפילו לתוך פשוטי המון עם שהם בחינת נרדי, בחינת חלבנה, בחינת כל הנחשלים, אשר עמלק רודף תמיד אחריהם להכשילם, גם בהם עזב והשאיר ריחות טובות שנשמותיהם החלושות נהנות מהם ע"י ספריו הקדושים ובפרט ספר התפילות שהוא הכלי זיין העיקרי בעקבתא דמשיחא נגד קליפת עמלק, אשר קרן, פגם הברית, [וכידוע מהר"ח ויטאל זצ"ל שעבודת התפילה היא עיקר בדור האחרון, והטעמים זאת בפסוק "תכתב זאת לדור אחרון", ומוהרנ"ת ז"ל בעבודת התפילה שלו וחיבור התפילות - סמך גאולה לתפילה והביא חלק המשיח שבו לעולם, בבחינת 'קרבה אל נפשי גאלה', המובא בשם אור ישראל הבעש"ט צוק"ל].

ח. ועתה נראה איך שהשי"ת סיבב נפלאות, אשר יום ל"א ללידת מוהרנ"ת ז"ל חל דייקא ביום שושן פורים, כי עד ל' יום היה בחשש ספק נפל, אשר מטעם זה אין פודין בכור בתוך ל' יום כידוע, ולא נעשה וולד בר קיימא אלא בשושן פורים שהוא יום ל"א ללידתו, וכבר ידוע לנו מה שהפליג רביז"ל בשבח חכמתו המופלגת כמובא בחי"מ, ומובא בליקו"מ תנינא (תורה י"ט) שבכל חכמה מהשבע חכמות יש אבן נגף שהוא בחי' עמלק שהיה פילוסוף ומחקר וכפר בעיקר וכו' שיכולים ליפול ע"י בחקירות וכפירות רח"ל, רק הצדיק הגדול הוא יכול להכנים עצמו בזה ללמוד השבע חכמות וכו', כי שבע 'פול' צדיק' וקס' ס"ת עמל"ק שהוא האבן נגף של ה' חכמות, אבל הצדיק אעפ"י ששבע 'פול' צדיק ע"י ה' חכמות, אך וקס' ע"י אמונה כי צדיק באמונתו יחיה וכו', וזה שכתוב במשה רבינו ע"ה ויהי ידיו אמונה במלחמת עמלק, כי ע"י אמונה החליש

את עמלק דהיינו החכמות והחקירות ע"י"ש, וממילא מובן מזה לעניניו אשר על כן היה מוהרנ"ת ז"ל עד שושן פורים בחשש ספק נפל [ספק בגי' עמלק] לרמוז כל הנ"ל כי שבע 'פול' צדיק ע"י ה' חכמות שהיה בקי בהם לפני התקרבותו לרביז"ל, (כי שמעתי מזקני אנ"ש שמוהרנ"ת ז"ל עוד לפני התקרבותו לאדמו"ר ז"ל היה כבר בקי בשבע חכמות הידועים), ואפשר גם לצרף בזה ענין חלום הסולם הידוע שראה מוהרנ"ת ז"ל קודם התקרבותו לרביז"ל, שהוא עולה על הסולם ונופל, שוב עולה ונופל מבלי להחזיק מעמד עד שבא אחד ואמר לו "דראפע זיך אין האלט זיך" (עלה וטפס והחזק עצמך), ואח"כ כשנתקרב לרביז"ל וראה שהוא האחד שאמר לו כנ"ל, אז היתה לו תקומה שנעשה תלמיד וותיק לרבו, בחי' יהושע, שהוא ענין שושן פורים [מוקף חומה מימות יהושע בן נון] כנ"ל באות ד', ולכן נעשה בר קיימא דייקא ביום שושן פורים כנ"ל שהוא בחי' וקס' ע"י האמונה שהאיר בו אדמו"ר ז"ל ואמר לו בפורים הראשון "שושן פורים איז אויך פורים" וזה ענין מוהרנ"ת ז"ל.

ט. ועל פי זה יובן גם לרמז בר"ת וס"ת של הפסוק ש'בע' י'פול' צ'דיק' ו'קס' עם התיבות בגי' "נחמן נתן" עם התיבות, כי הם הם הרבי והתלמיד האמיתי בחי' משה ויהושע בדור האחרון בדורו של משיח, והם אשר לחמו מלחמות ה' בעמלק והשליכו נפשם מנגד עבור כל ישראל והוציאו רבים מישראל מבין שיני הס"מ, על ידי עצותיהם העמוקות היורדות ונוקבות עד התהום ומעלות משם נשמות טרופות ודרוסות מצפרניו וחיציו של הדו"ב אורב והאר"י במסתרים המונב לכל הנחשלים, והם אשר גילו והאירו ע"י דבריהם וספריהם בעולם אור האמונה הפשוטה והחזקה נגד החקירות והכפירות והמבוכות הנמשכים מקליפת עמלק ימ"ש ועל כן עליהם ביותר חגר הס"מ מתניו והקים כנגדם גדולים

ומפורסמים כדי להכנים ולהטיל דרשות של דופי בתוך מוחו ודעתו של כל אחד ואחד מישראל מבלי לדעת היכן הם הצדיק אמת שהם בחי' "משה ויהושע" הלוחמים האמיתיים כנגד קליפת עמלק למחות שמה וזכרה מן העלם, ולטהר את ישראל מזוהמת הנחש שהטיל בהנחשלים, [ואפשר גם לרמוז שעליהם עברו ה'שבעה' מימות "די זיבען וואסערין" המובא בהמעשה מהבערגר ועני עיי"ש]. ובוודאי כאשר יגיע קיצו וסופו של עמלק להמחות מן העולם ולהעביר רוח הטומאה מן הארץ ויתגלה אורו של משיח, אז יראו עין בעין גדולתם ותפארתם של רביז"ל ומוהרנ"ת ז"ל, ואשר פעלו בזה העולם, אשרי להמתקרים אליהם ואנשיהם ולומדים ספריהם ומקיימים עצותיהם והולכים בדרכיהם, והמחובר לטהור טהור, אשרי חלקם ונחלתם בזה ובבא לנצח.

י. ועוד תחזינה עינינו נפלאות, אשר חודש שבט הוא חודש ה"א מחדשי השנה מכוון כנגד יוסף הצדיק אשר גם הוא במספר י"א משבטי קה בסדר תולדותם כידוע, כי מה שאירע ליוסף הצדיק אירע גם למוהרנ"ת ז"ל שהוא בחי' יהושע כנ"ל דקאתי מזרעו של יוסף, ויוסף הצדיק קיבל מאביו אשר מסר לו כל מה שלמד משם ועבר, והוא היה שטנו של עשיו הרשע אשר 'משורש נחש יצא צפע' (בגי' עמלק) כדרשת חז"ל, והס"מ בראותו גודל כוחו וצדקתו וקדושתו הכנים מחלוקת בין שבטי קה והטיל בהם שנאה וקנאה עליו ועל חלומותיו ועל דבריו וסיפוריו, "וימררהו ורובו וישטמוהו בעלי היצים", בעלי פלוגתא כתרגומו, עד שנעשה אצלם דמו הפקר לטרף הנחשים וחיות המדבר, ואח"כ נתרחק כ"ב שנים מאביו שהיה מורו ורבו ועבר עליו מה שעבר משך השנים הללו, אבל "ה' צבאות יעץ ומי יפר", ומעצה עמוקה של אותו צדיק, בת קול מכרזת ואומרת "ונראה מה יהיו חלומותיו" וסיבב השי"ת סיבות נפלאות שדייקא מתוך הבור תחתיות המלא נחשים ועקרבים הגיע לגדולתו ותפארתו, והוא משנה למלך, "ויוסף הוא השליט הוא המושביר לכל עם הארץ", "לכו אל יוסף כל אשר יאמר לכם תעשו" וכו'. [ואפשר לרמוז רמז נפלא כי גם עליו נאמר "שבע יפול צדיק" ועברו עליו השבעה מימות "די זיבען וואסערין" כנ"ל באות ט' דהיינו; א. ויתנכלו אותו להמיתו, וישליכו אותו הבורה. ב. מכירתו לישמעלים. ג. למדינים. ד. לסוחרים. ה. לפוטיפר. ו. נסיון אשת פוטיפר. ז. היותו בבית הסוהר. אמנם משם דייקא נתקיים בו "וקס" בחי' "קמה אלומתי וגם נצבה" המרמז על מלכות כמובא בליקו"מ (תורה רל"ד) וזל"ק: "ודע שיש שם שכשרוצין לעשות מלך משתמשין בזה השם, והשם הוא ק'מ'ה' ר"ת ה'שקפה מ'מעון ק'דשך, וזה בחי' "מהעדה מלכין ומה'ק'ס' מלכין", וזה שנאמר ביוסף והנה ק'מ'ה' אלומתי" עיי"ש].

וכן אירע והתקיים למוהרנ"ת ז"ל אשר בהיותו בן כ"ב שנים נתקרב לאדמו"ר ז"ל אשר אמר אז לאנשיו, שנתקרב אליו אברך כזה אשר על ידו לא יאבד אפילו שיחות שלו, וגם העיד עליו שהוא יודע ממנו יותר מכל העולם כמאמרו ז"ל "וויסן פון מיר איז נאר נתן" (לידע ממני הוא רק נתן) וממילא ידע מוהרנ"ת ז"ל יקר תפארת גדולת רביז"ל, ונוראות מעשיו ותיקונו. ונפלאות עצותיו וכלי זיינו נגד קליפת עמלק וחיילותיו, וע"כ מסר עצמו לגמרי והקריב נפשו כליל קודש למען רביז"ל להפיץ מעיינותיו הק' חוצה לאבני קודש הנשפכים בראש כל חוצות, ויגע וחתר וחסר ומצא עוד בארות מים הנובעים מהנחל וכו', וגילה עוד עצות נפלאות מתוך ספריו הק' איך להנצל מטרף שיני הס"מ קליפת עמלק ימ"ש, ועסק תמיד לפרסם שם הצדיק האמת הלוחם האמיתי העיקרי מלחמת ה' בעמלק, ולבעבור זה חרק עליו הס"מ שיניו ולטש עליו עיניו כשראה שהוא עומד לשטן לו בדרך, והתחיל להתגרות בו ולעמוד כנגדו יותר ממה שעמד נגד רביז"ל בעצמו, והקים

ע"ב מסר עצמו לגמרי והקריב נפשו כליל קודש למען רביז"ל להפיץ מעיינותיו הק' חוצה לאבני קודש הנשפכים בראש כל חוצות, ויגע וחתר וחסר ומצא עוד בארות מים הנובעים מהנחל

עליו מחלוקת וקטיגוריא גדולה מצד גדולי ומפורסמי ישראל, גדולים ורבים בתורה ובעושר וכו', ועליו היו כולו כנגדו בלי עזר, ואשר כמה מהם ירדו ממש לחייו והתירו את דמו כידוע וכו', ורצו לבלעו חנם על לא דבר רק מחמת קנאה ותחרות ושנאת חנם, יען אשר רצה להכניס ולהאיר בעולם אור האמונה הצרופה האמיתית שבאמיתיות, ולעקר ולשרש אחר אמונות כוזביות וכפירות רח"ל, אשר עמלק זורק כלפי מעלה לטמטם ולטמא קדושת המחשבה שבמוח הראש בדעות נכריות ונפסדות ולהביא לידי פגמים וקלקולים גדולים ר"ל לזרוק פירורין דמוחא ח"ו מבלי שיוכלו לתקנם ע"י העצות והתיקונים המיוחדים להם ולשורש נפשם, אבל "אתה מרום לעולם ה'", ו"רבות מחשבות בלב איש" וכו' "וצדיק באמונתו יחיה", וה' עזרו בתפלה ובכוחו של אותו צדיק הבעל תפלה וכו' והצליח ועשה חיל לעשות שם ושארית בארץ בתוך כל הרדיפות והמסירות וכו', והשאר אחריו ברכה לדורות תלמידים ותלמידי תלמידים וכו' עד היום הזה, וריבוי ספרי הלכותיו ותפלותיו ועצותיו הק' לדורות עולם אשר המה לנו למשיבת נפש בשבעה משיבי טעם, אשרי שיאחז בהם. (ואפילו בעת ישיבתו בבית הסוהר ע"י המלשינים, ויהי ה' אתו ויט אליו חסד ויתן חינו בעיני שר בית הסוהר והניח להביא לו ספריו הק' וכלי כתיבה, ובתוך בור הכלא דיבק מוחו הק' להשי"ת וחידש חידושים נפלאים המחיים את הנפש עד היום וכתבם בתוך הלכותיו הק' (עיי' הלכות יין נסך הל' ג') הסתכל שם בעין האמת ותראה נפלאות ילוד אשה דדמאי למלאכים ממש, וכיוסף הצדיק בבית הסוהר שהיה ה' במבטחו).

יא. ועכשיו נראה בחסדו ית' עוד פלאות רמזים, כי ידוע שיום ט"ו בשבט חל הרבה פעמים בשבת שירה שהוא פרשת בשלח, ולפעמים בסמוך לו, ויש בזה הרבה לרמז מה שעיקר השארתו של רביז"ל היה דייקא ע"י מוהרנ"ת ז"ל, כי 'שירה' בגי'

'תפלה', וזה היה כל מהותו אשר קיים בנפשו "תחת אהבתי ישטונני ואני תפלה" (כנ"ל באות ו') ואעפ"י שרבים קמו עליו ולא נתנוהו מנוח מעת תחלת התקברותו עד סוף ימיו, מכל מקום לא מושו שפתיו מתפלות שירות ותשבחות ובקשות, והיה מודה על העבר וצועק על להבא עד שהאיר את כל ישראל בתפלותיו הק' והנוראות (כנ"ל באות ו' ז'), אשר חיברם בפקודת אדמו"ר ז"ל כמבואר בהקדמת הספר עיי"ש, וע"כ תראה נפלאות שבריש פר' בשלח מדבר מענין עצמות יוסף המרמז על קבר הצדיק יסוד עולם, בחי' ציוה"ק של רביז"ל אשר קיום השארה הזאת לדורות עולם של פקידת קברו הק' היה העיקר ע"י מוהרנ"ת ז"ל, ואשר חזה ברוח קדשו להוסיף יום אחד מדעתו הק' באסיפת הקיבוץ הק' אליו ז"ל על ר"ה. ובמכוון מאתו ית' נסתבב שהנסיעה הראשונה של קיבוץ אנ"ש על ציוה"ק אחרי הסתלקותו ז"ל היה דייקא בער"ה שבט, אחד מארבעה ראשי שנים לדברי בית שמאי, החודש אשר בו נולד מוהרנ"ת ז"ל, ועדיין שייך יום זה לחודש טבת החודש אשר בו נסתלק מוהרנ"ת ז"ל. ואפשר עוד לרמז בזה, כי מקום גניית רביז"ל הוא בעיר אומן כידוע, וראה זה פלא, כי תיבת "לאילן" עם הכולל והאותיות בגימ' "לאומן", לרמז ביום לידתו שהוא ר"ה לאילן ענין נסיעת ר"ה לאומן שישד מוהרנ"ת ז"ל בתקוה שיתקיים הדבר עד ביאת הגאון צ"צ בב"א. [ועוד דבר פלא שמעתי מפי זקני אנ"ש שישבו בעיר אומן שמקובל להם מזקני אנ"ש הקודמים, שבאותו הבית שנסתלק שם רביז"ל ואשר נחרב ברבות הימים, צמח וגדל להפליא אילן גדול ונאה ועמד מכוון ממש במקום המדויק ששם עלתה נשמתו הטהורה לגנוי מרומים, ובוודאי הלא דבר הוא, ולכן

מכל זה מובן למשכיל שגם מוהרנ"ת ז"ל שייך לכל התיקונים הנוגעים לפקידת קברו של רביז"ל באומן ונסיעת ר"ה, ולכן הרבה כל כך למסור נפשו ומאודו במסירות נפש עצומה עבור נסיעה קדושה זו

אפשר לצרף גם פלא זה לרמז הנפלא הנ"ל של ר"ה "לאילן – לאומן".

יב. וכן נתבונן נא ונמצא עוד כמה רמזים נפלאים בפ' בשלח – שירה, שמדבר שם מענין עצמות יוסף [קבר הצדיק] ומענין שירה [בגימ' תפלה] או 'שיר' [אותיות 'שיר' רמז לתיקון הכללי הכולל י' שירי זמרה ונגינה] ומענין לקיטת ואכילת ה'מן' [המן עם האותיות בגימ' 'אומן' עם הכולל] ומענין מלחמת עמלק [פגה"ב – אשר קר – מקרה לילה רח"ל], והנה ידוע שהיתה פקודת אדמו"ר ז"ל לומר על ציוה"ק אשר באומן, העשרה מיני נגינה ו' שירה' הידועים ומפורסמים לכל בשם "תיקון הכללי" המתחיל בתיבת 'מכתם' גימ' 'נתן' שזכה לחבר תפלה נוראה המתחלת בתיבת "אשירה" [כעין השירה המתחלת ג' בתיבת "אשירה"] על יסוד התגלות היו"ד מזמורי 'שירה' ושם כבוד רביז"ל חתום בסיום המזמור הראשון בתיבת "נצח" גימ' 'נחמן' (כמובא ברוקח שכן דרך מחברי ספרים לרמז שם שמותיהם), וכתב ב"מי מוהרנ"ת" (ח"ב מ') שבדרך נסיעתו לאומן (שנסע אז להסתלק שם כידוע) שיתף אותו עמו (לענין בריאת העולם בששת ימי בראשית) באומרו "הלא נוסעים כאן נחמן נתן וכו' עיי"ש, ועיין נפלאות בריש בראשית רבה שדורש את הפסוק "ואהיה אצלו אומן" – אומן, לענין בריאת העולם ע"י התורה, עיי"ש היטב. וכן מובא בספר "כוכבי אור" (חכמה ובינה ל"ט) שרביז"ל צירף אותו אליו במאמרו הק' "נחמן נתן לאכט אויס דער גאנצער וועלט" עיי"ש, [ושמעתי מפי זקני אנ"ש, שמוהרנ"ת ז"ל אמר לאנשיו שהוא ימצא תמיד אצל ציון רביה"ק וגם ציין וסימן איה מקום מנוחתו באהל ציוה"ק], מכל זה מובן למשכיל שגם מוהרנ"ת ז"ל שייך לכל התיקונים הנוגעים לפקידת קברו של רביז"ל באומן ונסיעת ר"ה, ולכן הרבה כל כך למסור נפשו ומאודו במסירות נפש עצומה עבור נסיעה קדושה זו יותר משאר תלמידיו ואנשיו של אדמו"ר ז"ל כמובא באריכות ב"מי מוהרנ"ת" ומכתבי מוהרנ"ת עיי"ש, ועיין בספר "כוכבי אור" שאמר בפירוש שאם היה הדרך לשם מחופה בסכינים היה רוחש על ידיו ועל רגליו כדי לבוא לשם על ר"ה, עיי"ש, וכל זה זכה יען שנתאחד ונתקטר בחד קטירא עם נשמת אדמו"ר ז"ל שהשפיע בו הארת פי שנים ברוח (עיי' תורה ס"ו), והבין דבר מתוך דבר והשיג ברוח קדשו גודל יקר הערך והנחיצות וההכרחיות של נסיעה ופקידה זאת אשר בזה תלויים הרבה תיקוני נשמות ועליית עולמות וקירוב הגאולה, וכן אמר בפירוש "שכל נסיעה ונסיעה של כל אחד ואחד יהיה לה חלק בקץ הגאולה" (כוכבי אור).

יג. ובזה נבינה מעט רמזים על ההבטחה הגדולה והנאמנה שהבטיח רביז"ל בעד אמירת היו"ד מזמורי תהילים על ציוה"ק, שיוציא את האדם משאול תחתיות [יו"ד כתרין דמסאבותא], ומעמקי עמקי התהום, ומטיט היון ומצולות ים, וממצר – ים, בבחי' הים ראה וינוס מכוחו וזכותו של ארנו של יוסף (בבחי' קבר הצדיק), ואחר קריעת ים סוף אמרו ישראל "שירה" שהיא אחד מעשר שירות (כמובא במדרש) בחי' עשרה מיני נגינה (תיקון הכללי) לפני ארנו של יוסף (קבר הצדיק) שהוא בחי' היו"ד מזמורים על ציוה"ק ז"ל, ואז 'ותקח מרים' [מרת נפש מפגה"ב] את 'התף' [בגימ' תפ"ה כמנין 'תהלים' שכלול מיו"ד מיני נגינה ושירה] ותען להם 'מרים' שירו וכו' כי 'גאה וכו' [היפך מרירות פגה"ב קליפת 'עמלק' בגימ' 'ים' 'מר' 'סוס ורכבו רמה בים' 'בחי' 'ותשליך במצולות ים כל חטאתם' ממעשה הבהמיות ע"י אמירת השירה לפני ארנו של יוסף], ואח"כ 'ויבאו מרתה' [שוב מתחיל מרירות הפגמים מהמלחמה התמידית] 'ויורוהו ה' עץ' [בחי' עצות ותיקונים לפגה"ב] 'וימתקו המים' [עשה ממר מתוק, בחי' הצדיק שממתיק מרירות העוה"ז ומהפך העוונות לזכויות, וכמאמר רביז"ל "יש ענין שיתהפך הכל לטובה". גם 'וימתקו

המים" בגימ' "נחמן נתן" עם התיבות והאותיות, אשר על ידיהם נמתק כל מיני מרירות שבעולם, וכן אפשר להמתיק הרמז בשנת לידת מוהרנ"ת ז"ל שהיא שנת תק"מ אותיות "מתק" המורה על מתיקות והמתקת המרירות כנ"ל] כי אני ה' רופאך' [בחי' "אין איך הייל זיא" ע"י עשרה מיני נגינה כמאמר רבינו"ל בסיפומ"ע ביום ו' של הז' בעטלירס] ואח"כ פרשת הורדת ה'מן' [עם האותיות בגימ' 'אומן' עם הכולל] וכן אפשר לרמוז על ירידת המן בחודש אייר, וגם כניסת רבינו"ל לעיר אומן [להסתלק שם] בחודש אייר, ויש לרמוז זאת גם בפסוק הנ"ל א"י ה' ר' ופאך ר"ת אייר (כידוע מספד"ק) 'לקטו' וכו' [עם האותיות גימ' 'נחמן' עם הכולל רמז לספר ליקוטין] 'עמר' [תיקון קרי' גימ' 'עמר' 'לגלגלת' [עם הכולל והאותיות גימ' 'נתן' עם האותיות] 'העמר' 'עשירית האיפה' [רמז שתיקון קרי הוא עשרה מיני נגינה של ציוה"ק באומן "האיפה גימ' "אומן" עם האותיות, עיין תו' מ"ט בענין עשירית האיפה], ואח"כ בסוף הסדרה מדבר מענין מלחמת עמלק וחלישותו ע"י יהושע בכוחו של משה, כי נעוץ סופו בתחילתו, שדייקא ע"י עצמות "יוסף" בגימ' 'ציון' הק' של אדמו"ר ז"ל יפקוד אותנו ה' לגאלנו גאולת עולם, גאולת הנפש והגוף, וימחה שמו וזכרו של עמלק, ואז יהא שם ה' וכסאו שלם, ועי"כ יתפרסם שם הצדיק הגדול המופלג במעלה ביותר מכל העולם כולו, וכולם יהנו מאורו הגנוז עדיין לרוב העולם.

וזה מה שדרשו חז"ל על פסוק "מלחמה לה" בעמלק מדוד דור, מדורו של משה עד דורו של משיח, וידוע מאמרו ז"ל "מיין פייעריל וועט שוין טלואין ביז משיח וועט קומען" (האש שלי תוקד עד ביאת המשיח), וגם אמר "שממנו לא יהיה חדשות עד משיח צדקינו" כי הוא הכין כבר כלים וכלי זיין ללחום ולכבוש את כל העולם תחת ממשלתו ית', וכמאמרו ז"ל "שכל ענינו ועסקו הוא תפלה" בחי' חרב פיפיות המובא בתורה ב' שכותב שם ז"ל "שעיקר כלי זיינו של משיח

(בקיצור ליקו"מ: של איש הישראלי) הוא התפלה וכו' וכל מלחמתו שיעשה וכל הכבישות שיכבוש הכל משם וכו' כמ"ש בחרבי ובקשת, ופירש"י תפלה ובקשה וכו' תפלה בחי' פי שנים וכו' בחי' חרב פיפיות וכו' עי"ש באריכות ותראה גודל כוחה של התפלה שהיא עיקר החרב והכלי זיין של משיח ושל כל מי שרוצה לקרב את הגאולה (ואפשר שזהו סוד סמיכת גאולה לתפילה), ומובן מהנ"ל שמשיח צדקינו ילחום ויכבוש כל העולם בכוח שפתיו והחרב תפלתו, [וגם שמעתי מוקני אנ"ש בשם אדמו"ר ז"ל שאמר "משיח צדקינו וועט אפנעמען גאר די ועלט אין וועט נישט אויסשיסן קיין איין שאס פילווער" (משיח יכבוש כל העולם מבלי לירות אפילו יריה אחת באבק שריפה) ורבינו"ל תפס אומנות אבותיו שהיה מזרע דוד המלך ע"ה שיסד ספר תהלים והוא חרבו וקשתו וכלי זיינו נגד שונאיו ואויביו וכמו שכתוב "תחת אהבתי ישטנוני ואני תפלה" וכן צמח דוד מלך המשיח יתפוס גם כן אומנות אבותיו כנ"ל.

ואפשר לרמוז כל הנ"ל בפסוק "שם אצמיח קרן לדוד ערכתי נר למשיחי" 'אצמיח' בגימ' 'נחמן' עם הכולל, 'אצמיח קרן' עם הכולל גימ' 'נתן' עם הכולל, נ"ר ר"ת ר' נ' חמן, 'ערכתי נר למשיחי' רמז למאמרו ז"ל "האש שלי תוקד עד ביאת המשיח" בב"א.

יד. ומכל זה יש לרמוז עיקר גדול במה שאמר ה' למשה "כתוב זאת וזכרון 'בספר' ושים באזני 'יהושע' כי מחה אמה את זכר עמלק" וכו', להורות לנו יסוד נצחי לדורות עולם בפרט לדורו של משיח, ולדעת ולזכור שכל עיקר השארת דעתו של הצדיק האמת אשר בזה תלוי מחיית קליפת עמלק ושלימות תיקון העולם – העיקר הוא על ידי ה"ספר והתלמיד" שהנחילנו רבינו"ל, ובלעדם לא נרים ידינו ורגלנו להשיג שכל הנקנה (עיין תורה כ"ה) בדעת רבינו"ל. ודבר נפלא תראה שספרו הק' ליקו"מ מתחיל

בפסוק "אשרי תמימי דרך ההולכים בתורת ה'" ושם נרמז שמותיהם הק' של הרבי והתלמיד (כדרך המחברים כידוע) כי 'אשרי' בגימ' 'נחמן' ושם אביו 'שמחה' עם התיבות והאותיות, 'תמימי' בגימ' 'נתן', אשר על ידם נדע 'דרך ההולכים בתורת ה'', וגם רבינו"ל בעצמו העיד על מוהרנ"ת ז"ל שיש לו חלק גדול בספרו ולולא הוא לא היה נשאר אפילו עלה אחד מספרו (ובל"א "בלעטיל שמות"), ומה מובן שהספר והתלמיד כרוכים זה בזה וכשני אחים לא יתפרדו, ורבינו"ל בהפלגת מעלת ספרו הק' אמר עליו שהוא אתחלתא דגאולה, והוא חפץ מאד שילמדו אותו וישקדו הרבה על ספרו [ושמעתי מוקני אנ"ש, כי הרה"ח הר' אהרן ליפאוועצקי ז"ל שאל פעם את כבוד מוהר"ר נפתלי זצ"ל תלמיד רבינו"ל, ואמר לו בזה הלשון: "איר האט דאך גיערט פון דעם רעבין דעם מגילת סתרים – וואו האלט דאס? וענה לו בזה"ל לערנסטו אסאך דעם רעבינס ספר? אזוי האבן מיר בקבלה פון דעם רעבין אז רוב וועלט וועט אנעמען מיין ספר זאל מען זאך רעכטן" ר' נפתלי הלא שמעתם ויודעים אתם מהמגילת סתרים של רבינו"ל, היכן זה אוחז? ועל שאלה נועזה זו השיב לו ר' נפתלי קצת

בלשון תוכחה וקפידא, הלומד אתה הרבה ספרו של רבינו? כך מקובלנו מרבינו"ל, כשרוב העולם יתקבל אצלם ספרי יהיו ערוכים ומוכנים לקראת המשיח]. ובאמת רואים בחוש וגם מרגישים אלו העוסקים בספרו הק' כל אחד כפום מה דמשער בליביה שרוחו של משיח מרחפת על אנפי אורייתא – ספריו הק' של רבינו"ל ושם ישכון אורו ותורתו הגנוזה של משיח, ועל פי זה אפשר לכנות את הליקו"מ בשם ספרו של משיח, [העולם אומרים על ספר ה' תניא' שהוא ספר של בינונים ועל ספר 'נועם אלימלך' שהוא ספר של צדיקים, ואף אנו נאמר על ספר 'ליקוטי מוהר"ן' שהוא ספר של משיח מאחר ששם מדבר תמיד משלימות התיקונים שיהיה לעתיד ע"י משיח צדקינו שיבוא בב"א]. (א"ה, עיין בהקדמה שניה לספר

פרפראות לחכמה [החדש] מ"ש "שע"פ רוב מדברים התורות מענין עולם התיקון ומהמשכת ההנהגה שלעתיד ומהגאולה העתידה לבוא במהרה בימינו וכן כל כיו"ב"). וכאן המקום להעתיק ענין נפלא מכת"י של הרה"ח הר"ר משה גלידמאן ז"ל מטשענסטחוב וז"ל "מוהרנ"ת נסע פעם בדרך ואמר לפני אנשיו ב' תורות מליקו"מ ואח"כ התפלל בהתלהבות גדול, אחר התפלה אמר שהתפלל בכוח אלו הב' תורות, ומכ"ש משיח שיתפלל בכוח כל התורות של הליקו"מ אזי נוכל לשער בעצמנו איך הוא יתפלל" עכ"ל.

טו. ועוד ירמז לנו לידת מוהרנ"ת ז"ל דייקא בחודש שבט, אשר בחודש זה "הואיל משה באר את תורה הזאת" – זו משנה תורה, עיין בהקדמת "ימי התלאות" שמביא שם סיפור החלום ממוהרנ"ת ז"ל שראה את רבינו"ל והרעיא מהימנא וכו', ורבינו"ל חזק אותו ואמר לו "אבער דו האסט מיט דייעע ספרים גיט גימאכט" (אבל אתה עם ספריך טוב עשית) והרעיא מהימנא הסכים לרבינו"ל ואמר "יא יא גיט גימאכט" (כן כן טוב עשית), כי מכל תלמידי רבינו"ל לא היה כמוהרנ"ת ז"ל שביאר לנו באר היטב את התורה שקיבלנו מאדמו"ר ז"ל, והוא דרש דרש על כל קוץ וקוץ מדבריו ז"ל תילי תילים של הלכות וביאורים ודרושים נפלאים לפרש לעובדא ולמעשה כל עמקי עצותיו הנוראים, וכיוונה דעתו הק' לדעת הקודש שלו ז"ל לחדש בהם חידושים אמיתיים ולהבין מהם דבר מתוך דבר במשנה התורה אשר הוא ז"ל השפיע עליו פי שנים ברוחו, וימלא אותו רוח אלוקים בחכמה ותבונה ודעת, ובבירור המדמה מדמיונות של היכלי התמורות ומתורות

הנפולות, המכונים בזה"ק ריקיעין דשוא, ולכך הפליג בעצמו מוהרנ"ת ז"ל בנחיצות לימוד ספריו הק' כי כל דבריו כלולים ומושרשים בדברי רבינו ז"ל ועפ"י פקודתו ז"ל חידש הלכותיו הק' אשר אמר עליהם בעצמו "דאם איז דעם רעבינס מוח און מיין מויל" (זהו המוח של הרבי והפה שלי), ומחמת זה אמר תלמידו המובהק מוה"ר נחמן טולטשינער זצ"ל שיש להרבות בלימוד הליקוה"ל יותר מספרי רבינו ז"ל (עיין בהקדמת "כוכבי אור" הערה ז'). ובספר "שיחות וסיפורים" אות מ"ז מביא שמוהרנ"ת ז"ל שאל את תלמידו הנ"ל בעת שגמר לכתוב ולהעתיק את הליקוה"ל, אם הרגיש בספרו התנוצצות אלוקות, והשיב לו הן, עיי"ש. [ושמעתי מזקני אנ"ש, שמוהרנ"ת ז"ל אמר פעם אחת בתוך שיחתו הק' על הליקוה"ל "דאם איז דער גן עדן פין השי"ת אליין" (זהו הג"ע של השי"ת בעצמו), וזהו מרוב עוצם השגתו והרגשתו בעצמו עונג ונועם המתקנות שעשה בדבריו ובדברי רבינו ז"ל הכלולים שם] ולכן מרגלא בפומא דאנ"ש לשון ולומר על הליקוה"ל מאמר חז"ל "כל השונה הלכות בכל יום מובטח לו שהוא בן עולם הבא", והאמת כך הוא, כי כדי שנוכל לעמוד במאחז"ל (אבות פ"ד) "התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין" מוכרחים הרבה מאד לשקוד בתמידות על ספריו הק', כי הם הם התורה תבלין בדור האחרון נגד פגעי הזמן והבלי היצר וקליפת עמלק, ודייקא על ידם אפשר להנצל ממה שצריכים להנצל, ובכח הספרים הללו והעצות שבהם אפשר לעבור הגשר צר מאד שבפרוזדור עוה"ז ולהגיע בשלום לטרקלין עוה"ב, ועיין בהקדמת "קונטרס הצירופים" ששמע מפי מורו מוהרנ"ת ז"ל, מה שאמרו חז"ל (ב"ב י') "אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו" נאמר עתה על ספרי מוהרנ"ת ז"ל, באשר כי הם הם התורה שבע"פ לספרי רבינו ז"ל כנ"ל, [רמז לדבר, כי מלת "ותלמודו" עם הכולל והאותיות גימ' 'נתן'].

טז. ועל פי כל הנ"ל, נבין ונראה עוד רמז נפלא ליום לידת מוהרנ"ת ז"ל בט"ו בשבט, שבמחצית החודש אז הוא זמן מילוי הלבנה

כידוע, כי הרבי והתלמיד בחי' משה ויהושע, הם בחי' פני חמה ופני לבנה כמאחז"ל, ומוהרנ"ת ז"ל בעוצם קליטתו אור אדמו"ר ז"ל האיר ונ"ת י' לנו תורת אור החמה [רבינו ז"ל] בצמצום ובמילוי אור הלבנה, ובו נתקיים "והיה אור הלבנה כאור החמה", כי הוא ממש נכלל ונאכל ונהפך למהות רבינו ז"ל (עיין תורה קכ"ט) עד שאי אפשר בלעדו לדעת ולכוון בדברי רבינו ז"ל, וכתב בספר "ביאור הליקוטים" "שאין ביכולת לקבל מאדמו"ר ז"ל זולת באמצעות מוהרנ"ת ז"ל, כי בו לבד נשפע מנשמת ודעת רבינו ז"ל להיות ביכולת לקבל מאתו" עיי"ש. [ושמעתי רמז נאה ונפלא מזקני אנ"ש, במה שאמרו חז"ל שהג' ערי מקלט שהבדיל משה לא קלטו עד שהבדיל יהושע ג' ערי מקלט שבא"י, ולרמז לעניינינו שאי אפשר לקלוט הארת דעת רבינו ז"ל קודם שקולטים דעת מוהרנ"ת ז"ל], והוא הוא החותם האמיתי של המחוקק רבינו ז"ל בבחי' "וביד כל אדם יחתום לדעת כל אנשי מעשהו" (עיין היטב בתו' ק"מ ותבין הדבר לאישורו). ועיין ספר "פרפראות לכתחמה" שכותב שם בכמה מקומות אשר שמע בשם אביו ז"ל ששמע מזקני תלמידי רבינו ז"ל שהבינו מרמזותיו הק' ז"ל בשבת חנוכה האחרון של ימי חייו הק', שבמאמרו הק' "כי

מרחמם ינהגם" (תו' ז' תנינא) ובפרט בהפסוק "כי סמך משה את ידיו עליו" סמך ידו על מוהרנ"ת ז"ל שהוא יהיה המוציא והמביא בכל עניינו ז"ל לאחר פטירתו וכו', עיי"ש באריכות ונראה נפלאות גדולתו של מוהרנ"ת ז"ל. [ועוד שמעתי מזקני אנ"ש, כי בעת שנסתלק מוהרנ"ת ז"ל בעש"ק ויגש עשרה בטבת תר"ה תיכף אחר הדלקת הנרות, אז התפללו אנ"ש קבלת שבת בביתו, ואחר התפלה כשעברו ליד פתח החדר אשר שכב שם מוהרנ"ת ז"ל על הארץ, עמד אז הרב המאוה"ג מוהר"ר אהרן ראב"ד דק"ק ברסלב והכריז לכל הנצבים עליו כשהראה אצבעו כלפי מוהרנ"ת ז"ל ואמר כדברים האלה "כשאדמו"ר ז"ל אמר בשבת חנוכה האחרון מימי חייו הק' את הפסוק "ויהושע בן נון מלא רוח חכמה כי סמך משה את ידיו עליו" ידענו כולנו שהוא מתכוון עליו]. גם ידוע שבמוצש"ק כשחזרו מקבורת מוהרנ"ת ז"ל נודכנו השמים וקידשו אז הלבנה, ורמז "פני יהושע כפני לבנה" כנ"ל.

כל הנ"ל כתבתי כעין ראשי פרקים, ולא הרחבתי את הדיבור בכל פרט ופרט רק כמאן דמחוי במחוג מעוצם מעשה תוקפו וגבורתו ופרשת גדולת מוהרנ"ת ז"ל הענף הגדול מהאשל הגדול אשר טעם עצו ופריו שוה, אבל באמת לית מחשבה תפיסא ביה כלל, כי שגבה מדעתנו גודל קדושתו חסידותו ופרישותו, ומי ימלא רוממות ערכו וערך ספריו הק' אשר המה דברי אלוקים חיים, [וראה מה שכתב והעיד עליו תלמידו הגדול בעל "קונטרס הצירופים" בזה"ל: "ותאמינו לי שאני לומד עתה ההלכות [ממוהרנ"ת] מחושן משפט ח"א, ואני יושב משתומם ותוהה אם זה אמר ילוד אשה? הנהיה כדבר הזה? הנשמע קול אלוקים מדבר מתוך האש ויחי?!!!!"] (נתיב צדיק). ועתה עמוד מרעיד ומשתומם ממראה עיניך למה באמת זכה ילוד אשה והגיע למה שהגיע, וכל זה על ידי מסירות נפשו בהתקרבותו והתקשרותו והתחברותו והתדבקותו אל ראש בני ישראל קודש הקדשים אור האורות וכו' ישראל קודש הקדשים אור האורות וכו' אדמו"ר ז"ל, ויפח באפיו נשמת חיים מתוכו ומעצם נשמתו להאיר בו הארת דעתו הק' כמאור הגדול במאור הקטן, ויהיו למאורות להאיר על הארץ ועל פני תבל בספריהם הק'.

ואתה המעיין! פוק חזי גבורתא דמרך אשר לית מלתא דלא רמיזא באורייתא, ולא דבר ריק הוא, כי הוא נפלאות תמים דעים ולו נתכנו עלילות אשר שגבו מדעתינו האנושי לדעת מה זה ועל מה זה נולד מוהרנ"ת ז"ל דייקא ביום ט"ו בשבט, ופשר חלום הסולם לפני התקרבותו לרבינו ז"ל (כעין חלום הסולם של יעקב אע"ה), אך המעמיק בעין האמת יראה עוצם גדולת הבורא וגדולת התורה וגדולת הצדיקים ותלמידיהם אשר חתרו ויגעו כל ימיהם ומסרו נפשם מנגד רק למען תיקונינו הנצחי בהשתלשלות נפלאה כזאת ובהתגלות נוראה כזאת והכל כדי להיטיב אחריתנו בסוף אחרית ימים אלו.

ולכן נשימה נא אל לבבינו להאמין בדבריהם הק' על כל אשר יאמרו כי הוא זה, ונמשיך עצמנו ונרוצה אחריהם ללמוד ספריהם ולקיים עצותיהם ולשמור אורחותיהם וללכת בדרכיהם לטוב לנו כל הימים, ובאורם נראה אור פני מלך המשיח בב"א.

איסוף החומר וארכיון: יצחק פיליפ

החסיד ר' שמחה בארנשטיין זצ"ל תולדות חייו ופעליו

בין אותם ענקי הרוח שהתהלכו בעיירות פולין בימים ההם של טרום מלחמת העולם השנייה, מזדקר ועולה שמו של ר' שמחה בארנשטיין כאחד מגדולי העוסקים למען עניי רביז"ל בפולין, ומגדולי המשפיעים בעיר מושבו לודז'.

אולם בשונה משאר גדולי אנ"ש דפולין, אשר מהם נכתבו ונתפרסמו מאמרים ומכתבים, תולדות חייהם ושגב פעולותיהם עלי אדמות, לא נמצא מכל זה על ר' שמחה מידענו - זולת כמה אזכורים קצרים זעיר פה זעיר שם.

והנה זכינו לסייעתא דשמיא גדולה וה' אינה לידינו מאמר מפורט לזכרו, אשר נתפרסם לפני כחמישים שנה בספר "אלה אזכרה", ובו גילויים מיוחדים; תולדות חייו, פעליו הברוכות ועיסוקיו הנפלאים בשנותיו הקצרות עלי אדמות (41), וכאשר ראינוהו אמרנו: "האח, ראינו אור!". כי במאמר זה נתגלה לנו כי שם אביו הינו: ר' איסר חנוך, כמו כן כמה מכתבים נלהבים (בתרגום מאידיש) שכתב בימי הר"ס העולם תחת אימת המציק בגיטו לודז'.

וכאשר ראינו זאת אמרנו ודאי נמצא עדיין שריד וזכר למשפחתו מהם נדע עוד פרטים ממנו, ואזרנו עוז להירתם למשימה חשובה זו לגלות הלוט המערפל על חיי ר' שמחה מידענו.

ואכן ביגיעה גדולה, רצופה השגחה פרטית על כל צעד ושעל, הגענו בדרך לא דרך אל בנות אחיותיו של ר' שמחה - החיים עדיין אתנו לאורך ימים ושנים, ובדברנו אתם שמחו מאד לשתף אותנו במידע שיש להם אודותיו, אף היטיבו עמנו לשלוח תמונה נדירה ביותר ששרד ממנו משנות ילדותו, יחד עם תמונת מצבתו השוכן כבוד בביה"ח דלודז' עיר מגוריו, אשר ממנו נתגלה יום פטירתו לחיי עד - שהיה בלתי ידוע בין אנ"ש עד היום - ביום י"ח תמוז תש"ד.

כמו"כ הגענו בסייעתא דשמיא מרובה אל מקור המכתבים המצוטטים במאמר, כתובים בלשונו - באידיש. והבאנו חלק מהם כאן במאמרנו.

מכיון שבמאמר דנן לא הרחיב בגודל אמונתו ברביה"ק ופעליו הנפלאות למען אנ"ש, הננו להעתיק מה שנכתב אודותיו ע"י ידידו - העומד לימין גליונו בכל עת - ר' דוד דגן [ברסלבר] הי"ו, ותודתנו נתונה לו על כך.

*

בילדותו

מיקירי אנשי שלומנו בלודז' שבפולין, היה ר' שמחה בארנשטיין ז"ל, אשר הקדיש את חייו יחד עם חברו ר' אהרן לייב ציגלמאן הי"ד מווארשא, לקיים צוואת מוהרנ"ת ולהפיץ המעיינות חוצה בהדפסת ספרי רבינו על פני תבל.

בימי נעוריו למד בישיבת 'הלכתא כנחמני' דחסידי ברסלב, שבעיירה 'אוסטרובצה' שבפולין. ישיבה קדושה זו הוקמה בשנת תר"פ על ידי רבי משה רויזנברג, רבי אברהם יצחק ווייסזאנד, רבי יצחק ברייטר, רבי אהרן לייב ציגלמן, ורבי משה אהרן ציטרינבוים מרדומסק, כולם קדושי השואה, ה' יקום דמום. הישיבה מנתה כששים תלמידים, רובם מהעיר לודז', ומראשוני התלמידים היה רבי שמחה, כפי שכותב ר' בירך רובינזון ז"ל מאוסטרובצה:

"בישיבה היו כשישים תלמידים, הרוב מהם באו מעיר לודז', והיה לומד בישיבה גם בנו של הרב רבי פנחס זצוק"ל שהיה נקרא רבי פנחס'ל עילוי מפשעבורז', שהיה תלמיד ה'אבני נזר' זצוק"ל, והתקרב לחסידי ברסלב בלב ונפש. לפני כן היה גר בעיר זשידו ואחר כך כמדומה לי שקבע דירתו בפשעבורז'.

בישיבה למד גם כן שמחה בורנשטיין מלודז', שאחר כך נתגדל ונעשה מראשי מנהיגי ברסלב ועסק בכל מקצועות ברסלב: בצדקה כללית עבור אנשי-שלומנו, עזר הרבה לרבי אהרן לייב ציגלמאן בהדפסה, וגם בנסיעות לובלינה על ראש השנה בכל שנה - שהיה צריך לשכור לכך כמה מכונות (= אוטובוסים) לנסיעה הארוכה מלודז' ללובלין, הכל היה מונח על כתפיו של ר' שמחה. וגם היו נוסעים כמעט בכל שנה על ההילולא של הצדיק האלוקי מוה"ר אלימלך מליז'נסק בכ"א אדר, כמה מאות חסידי ברסלב להתפלל ולעשות 'השתטחות' על ציונו הקדוש, כמנהג חסידי ברסלב שנהגו כך באומן על הציון של רבנו הקדוש נחל נובע מקור חכמה".

זכה ר' שמחה בנעוריו יחד עם חבריו לשמוע מפי גדולי החסידים שיעורים ערבים ומתוקים בש"ס ופוסקים, וכן שיחות יקרות מפי רבי יצחק ברייטר בספרי רבינו, כשמפעם לפעם הם יוצאים אתו ליער, להתבודדות.

מיום עמדו על דעתו, יקד בקרבו ענין הפצת דעת רבינו בעולם; הוא הצטרף לרבי אהרן לייב ציגלמן שעסק בעבודת ההדפסה במסירות נפש, ותמך בו בכל כוחו ומרצו. ר' אהרן לייב ציגלמאן הי"ד, כותב במכתבו מחודש שבט תרצ"ב:

"אודות מצבי ומצב הדפסה הוא כך: מלאדז' נשלח בכל שבוע 20 זלאט, כנראה שר' שמחה נ"י עשה שם תיקון גדול וגם הוא עובד ביחד עם אחיו ר' משה חיים נ"י בכל כוחותיהם וגם הוא מעורר בכל שבוע במכתבים של התעוררות והתחזקות לאנ"ש מפה בהסברות שונות ואני רואה בזה נפלאות ה'".

ר' שמחה הקים בעירו לודז' את ה"סניף לועז מפיצי ספרי מוהר"ן" יחד עם אחיו ר' משה חיים ועוד חסידים, כדי להחיות את עסק ההדפסה, ויצא בכרוז

"ידוע ידענו כי כל מוגמתו של רבינו ז"ל היה להפיץ מעינותיו חוצה! כל ספרי רבינו ותלמידו מוהרנ"ט ז"ל מלאים חמה מזה. גם צוואתו האחרונה של מוהרנ"ט ת"ל ביום פטירתו י' טבת התר"ה היתה, כי חזק נתחזק לעסוק בטרדאח, ברצון ובממון בעסק הגדול הזה, הוא הדפסת ספרי רבינו ז"ל והפצתם בעולם. בכל הימים והזמנים היו אנ"ש מוסרים נפשם בעד הדפסת ספרי רבינו ז"ל. אם אמרנו לספר אחד מני אלף מן היגיעות, טרחות, מסירות נפש שהיה לאנ"ש בכל דור ודור להוציא לאור ספרי רבינו ז"ל, לא יספיקו כל אילי נביות. כמה שנים היו מוטלטלים בדרך, נעים ונדים מביתם, עד שזכו להוציא לאור איזה ספר. וכל זה מרוב אמונתם בדברי רבינו ז"ל שבוה תלוי תיקון כל העולם."

בהמשך הוא קורא לכל אנ"ש להניח בקופסא 'מס שבועי' ולשלחו לוורשה לרבי אהרן לייב (הכרוז בשלמותו נדפס בסוף הספר 'נעימות נצח').

כן הדפיס רבי שמחה סדרת קונטרסים בשם "אור זורח" ובהם מאמרים "שנתחדשו ונאמרו ע"י חסידי ברסלב הנקראים על שם אדמו"ר האור הגנוז והצפון מוה"ר רבי נחמן זצוק"ל מברסלב".

אף כתב עשרה מאמרים על קדושת ארץ ישראל במשנת רביה"ק, שנדפסו בקובץ "דרכנו". (הוספת המערכת: מאמרים אלו המלאים תוכן מיוחד נמצאים בס"ד תחת ידינו, ובעז"ה נפרסמם בגליונות הבאים)

יחד עם קבוצה מאנ"ש עלה רבי שמחה לארץ הקודש כאשר חלק ממסעם – ממצרים ועד עזה שבארץ ישראל – הם עושים רגלי. בראש ובראשונה שמו פעמיהם למירון, לציון רשב"י זיע"א, שם שהו שבועיים בעבודת ה'. לאחר מכן התיישבו בירושלים. כמה מהם נותרו בארץ, אך הוא שב כעבור תקופה לפולין. אחד ממכתביו בענייני דעת רבינו הק', נדפס בספר 'אור צדיקים' עמ' צד.

ר' שמחה בורנשטיין – לודז'

חסידי אומאן

בראשית התלכדותם של חסידי אומאן (שהיו מכונים "החסידים המתים") בלודז', הקימו לעצמם בית תפלה ("שטיבל") משלהם לאחר תום מלחמת הפולנים והבולשביקים, בשנת תרפ"א.

חסידי אומאן כבר היו בלודז' אף קודם לכן, אלא שהיו מפוזרים פה ושם כיחידים, נטולי השפעה וחסרי חיזוק הדדי, משיסדו 'שטיבל' לעצמם, מיד מצאו מצדדים חדשים, שנהו אחריהם. 'שטיבל' ראשון שלהם היה ברחוב פודז'צ'נה (המכונה: הרחוב היהודי) 29, ברובע צפוף של בעלי מלאכה, חייטים וסנדלרים, וסתם חנוונים דלים, ושל 'באזאר' לסחר בגדים משומשים.

רובם של חסידי אומאן היו תחילה עניים מרודים ופשוטי עם, אלא שבלבם היהודי בער ניצוץ של כמיהה לחיי רוח וקדושה, בתי המדרשות ובתי הכנסת של המתנגדים לא הביאו להם סיפוק ורווחה נפשית, הבאים ל'שטיבל' היו מסתכלים ב"החסידים המתים" חסידי אומאן, מתוך סקרנות: ראה זה דבר חדש! הנה קהל חסידים שהרבי שלהם איננו כבר בחיים, ורק ספריו הולכים לפניהם כמאור זה של הרבי המנוח, ובספריו הם מוצאים את מנהיגם ומדריכיהם הרוחני כמו חי, ואילו זמרתם וריקודיהם – בניגוד גמור למושג "חסידיים מתים", וכך היו מתרבים והולכים כל אותם המתעניינים והסקרנים מיום ליום, הם נמשכו יותר ויותר לחוגם של חסידי אומאן ודבקו בקהלם.

השיעורים הפומביים בליקוטי ר' נחמן מברסלב משכו אליהם אנשים רבים. ה'שטיבל' של חסידי אומאן היה תמיד מלא אדם, מייסדי ה'שטיבל' ר' משה מאוטוואצק ו'יצחקל הקטן' היו בני תורה ויראי השם, אף ששם משפחה שלהם לא היה ידוע, הרי כל מי ששמע את שמם הראשון, ידע תיכף במי המדובר: ב"חסידיים המתים". וכן נודע עד מהרה ברבים על ה'שטיבל' של אומאן היחיד בלודז', שעבר כמה גלגולי מקום: מרחוב פודז'צ'נה הועבר לרחוב קאמייננה 17, ואחר כך – לרחוב קאמייננה 2.

אחד מחלוצי חסידות אומאן בלודז' היה הת"ח הצעיר, הפרשן והמסביר של שיטת ברסלב, המחנך והסופר העברי ר' שמחה בורנשטיין. משך 15 שנים רצופות שימש כנציגם ודברם הראשי, כנכבד ובעל השפעה בקהלם.

תולדותיו

ר' שמחה נולד בשנת תרס"ג, אביו ר' איסר חנוך, היה יהודי משכיל אך ירא שמים, שהתפרנס מחנות כלי הסדקית שלו, הוא שאף לתת לילדיו אף חינוך חילוני. את בנו שמחה שלח לחדרים, שבהם לימדו בזמן ההוא גם את השפה הרוסית, שפת הארץ אז. עוד בימי ילדותו הצטיין שמחה בלימודיו ובטוב לבו ואופיו, לעיתים קרובות – העידה עליו אמו, אשה כשרה וצדקנית – היה מוסר את פתו לדל, בלכתו לחדר עם בוקר, ואף לאחיו הצעיר משה היה אומר לנהוג כך, וכך היה מסביר לאח: "בשובך הביתה תהא ארוחת צהריים טובה מוכנה ומזומנת לך מיד אמא, ואילו עני זה – מי ידא לו, ואיך ישבור רעבוננו?"

כשנוסדה בלודז' הגמנסיה העברית, ביקש האב להכניסו זו. הקצו בה שני מקומות לתלמידים המצטיינים בלשון העברית, שיהיו פטורים משכר לימוד. שמחה הצעיר עמד בבחינה ויצא ראשון במצטיינים. אולם רבו של ר' שמחה בחדר הצטער על שהוא מאבד תלמיד טוב, ואף חשש פן ירד שמחה הצעיר מדרך הישר, עמד ושידל את שמחה שלא ילך לגמנסיה, אלא ילך למקום תורה – לעיירה דוורט, שרבה היה הגאון ר' מאיר דן פלוצקי ז"ל.

לאחר שלמד שם תקופה מסוימת חזר לבית הוריו ונכנס לשיבת וילקה, בביהמ"ד הוילקאי הידוע בלודז' (רחוב זאכודניה 56) ראש מתיבתא היה יהודי ליטאי, ר' ישראל ישעיהו ז"ל, למדן וצדיק גדול. הוא למד בישיבתו בשנים תרע"ה – תרע"ו, בתקופת הכיבוש הגרמני, ונחשב בין טובי תלמידיו של ר' ישראל ישעיהו ז"ל, הרב אהב מאוד את תלמידו, כשם שהתלמיד העריץ והוקיר את רבו. והנה, חלה הרב ומת במחלת הטיפוס הבהרות, לפי חוקי הגרמנים היו חייבים לקבור את המתים במגפה בלי טהרה ובלי תכריכים, לא היה ר' שמחה יכול לראות בביזיון המת, רבו, עמד ויצא באישון לילה עם כמה בחורים לומדי תורה לבית העלמין, שם הוציאו את רבם מקברו, טהרוהו, הלבישוהו תכריכים וחזרו וקברוהו כדין. היה זה מעשה נועז, בשים לב לשעת החירום ששררה אז, ור' שמחה היה ראש המתעסקים.

בימי בחוריו עסק ר' שמחה הרבה בתורת החסידות ובספרות החסידית. אך ביותר הושפע מר' נחמן מברסלב ותורתו. משנעשה ר' שמחה חסידה של ברסלב, מיד התחילו מתלקטים סביבו בחורים צעירים, שהיו מתלהבים והולכים לשמוע הרעיונות החסידיים המופלאים, שהיה

משמיע באזניהם. במשך הזמן הלך והתרחב החוג של חסידי אומן, אף נצטרפו אליו כמה בחורים קשישים יותר, אברכים ובני תורה, ובהם – מטובי בני הישיבות. ליד ר' יצחק'ל הנ"ל היה ר' שמחה משמיע אף הוא שיעוריו בספרי ר"נ מברצלוב. מהיותו בעל מסביר נפלא – נהרו לשיעוריו רבים, מזקן ועד נער, ור' שמחה נעשה בעל השפעה ובר סמכא גדול אצל חסידי אומאן.

ניסה ר' שמחה פעמים אחדות להגיע לקברו של ר' נחמן שבאומאן, פלך קיוב ולא זכה, הגבול הפולני – רוסי היה סגור בתמידות והענין היה קשור בסכנת נפשות ממש, לעומת זאת היה נוסע מדי שנה בשנה לכינוסם של חסידי אומאן בלובלין, לימי ראש השנה. עד שלא נשא אשה – לא ראה צורך לעצמו לעמוד למען פרנסתו, אלא היה עוסק כל היום בתורה לשמה ובחסידות, ורוכש נפשות לתורתו של ר' נחמן, אסף תרומות למען ה' שטיבל' וכיו"ב. משנשא אשה (בתו של מוכר עתונים עני מחסידי אומאן) התחיל מחפש פרנסות ומשרות, ככל מי שריחיים על צווארו, ולא עלה בידו, ואף שהיה כל הימים דחוק, היה מחייך ומסביר פנים לכל אדם. לבסוף החליט להיות מורה לעברית, שכן היה בעל – לשון גדול ומומחה לדקדוק אשר אך מעטים כמוהו, הוא לימד בכמה חדרים בת"ע ע"ש ר' אלי' חיים מיזל ז"ל (ברח' שווי. יעקובא) וכן בת"ת ברח' פומורסקה 18. עם שמקצוע-ההוראה שלו לא היה לימודי הדת, היה שוקד לנטוע בלב תלמידיו אהבת השם ויראתו, ושמירת המצוות, כיבוד אב ואם, אהבת התורה ומידות טובות.

כשהחל מרכז אגודת ישראל בורשה להוציא את השבועון "דרכנו", הוזמן ר' שמחה על ידי מזכיר המערכת, ר' אלימלך שטייאר, להשתתף ולתת מפרי עטו, שכן הכירו בו כסופר ידען, בעל לשון ובעל ידיעות למכביר, ר' שמחה נענה ופירסם במדור "חורב" שורת מאמרים על החינוך האורתודוכסי בפולין, וכן סידרת מאמרים על הנושא "מוהר" מברצלוב – וארץ ישראל.

מאמריו על החינוך עוררו ענין רב בחוגי הציבור האורתודוכסי בפולין, והיו להם הדים נרחבים, מאמריו על ר' נחמן מברצלוב הראו את השקפתו של הרבי על קדושת הארץ, מכל הבחינות והצדדים, ובהם נתגלה ר' שמחה לא רק כידען גדול בשיטה זו של החסידות, אלא גם כפרשן מזהיר וכמסביר נפלא של ליקוטי מוהר"ן.

ר' שמחה בורנשטיין פירסם גם כן כמה קונטרסים על ר' נחמן מברצלוב ועל תלמידיו ר' נתן ז"ל, קונטרסים אלה בשם "אור זורח" האירו באור חדש את השקפת העולם החסידית המקורית הזאת, לצערנו אין להשיג כיום קונטרסים אלה, הדפסתם של הקונטרסים נעשתה על ידי ר' שמחה על חשבוננו הפרטי, עם שהיה שרוי רוב ימיו בדחקות והיה מטופל במשפחה גדולה.

במצוקה

"אתה רצית לוותיקין, זה הדבר הגדול ביותר ... גם לפי דרכי מוהרנ"ח, כדאי בשביל זה כל מאמץ שבעולם"

אחותו היחידה שנשארה בחיים, מרת זלטה שנור, אלמנתו של ר' אלתר שנור ז"ל, הנמצאת כיום בארץ ישראל מספרת, כי ר' שמחה, שנמצא יחד אתם בגיטו לודז', היה מעודד את כל מכיריו וידידיו ואת כל הנמצאים אתו בצוותא חדא, והיה מעורר בלבם עוז ובטחון, גם חסידי אומאן היו דבקים בר' שמחה, ולא פסחו על שבת אחת או על "יומא דפגרא" אחד, והיו באים לשמוע את שיעוריו של ר' שמחה. מלבד זאת היה אוסף ילדים שבגיטו ומלמדם תורה, אף על פי שהיה עובד עבודת פרך ומזונו היה עלוב, לא היה מניח מידי את ההוראה בשעות הפנאי המעטות שלו, כאשר אמרו לו שיחוס על כוחותיו, היה משיב, כי לעת כזאת חייב כל אדם לדאוג שלא תישכח תורה מישראל. היה מעשה, שהעליל עליו אחד שגנב דלת של עץ במקום עבודת הכפיה שלו, ראש ה"יודנראט" רומקובסקי עמד להוציאו להורג, אלא שבינתיים נתגלה המלשין עצמו כגנב וגורש מן הגיטו בחרפה.

ר' שמחה היה פועל במסירות נפש לא לבד למען בני משפחתו שבגיטו, אלא גם למען כל הציבור כולו הנתון למשיסה, הוא ניחם את אחיו לצרה האומללים ועודדם לעמוד בנסיון המר והנמהר, שהיה מנת חלקם, מדי דברו ברבו הגדול היה מעלה מפניני רעיונותיו ומוסיף חיזוק, ומעלה מזור ללבבות נשברים.

לאחר שעבד זמן מה עבודת פרך במארישין (רובע מרוחק מן העיר) קיבל משרת שומר לילה בחנות ירקות, אחיו משה ביקש למצוא בשבילו עבודה קלה מזו, אך הוא סירב לעזוב את עבודתו זו, מפני שבדרך זו יכול היה להימנע מחילול שבת, ובשעות היום היה מספיק ללמוד וללמד.

בשנת תש"ה ביקרה בלודז' אחותו הנ"ל, שניצולה מידי חיות הטרף, ובין עיי המפולת של גיטו לודז' מצאה כמה מכתבים בעצם כתב ידו של ר' שמחה – מכתבים ששלח אל משה אחיו, במכתבים אלה הוא מדגיש את הצורך "להתחזק בע"ה", וזה לשון אחד המכתבים: "ב"ה אתמול הייתי אצל אסתר (שם אחותו השניה) ובשלה לי מאומה, זה הועיל לי מאוד, כי כל היום הייתי גוע ברעב ממש. ועתה, בשעה 4.30 בבוקר ואני ער בתור שומר, אינני מרגיש ב"ה כל רעב, זכור להשיג נעלי עץ בשביל מרימ'ל, כי היא הולכת יחפה, והעיקר נתחזק בע"ה ונשתדל שיגמור בעדנו לטובה.

אחיק שמחה".

ובמכתב שני כתוב לאמר:

"אודות משמרת, שמע! אחרי צאתך חשבת, הלא אני זריז מאוד בכל מעשי וכבר הכנתי פעמי ללכת אליך, ומדוע עכבני ה' ? אך ראיתי כי כך צריך להיות, כי אין אנשים מיותרים בגיטו, כל אחד צריך לעבוד, ועל פי רוב נותנים מנות המזון בשבת וזה גורם לחילול שבת, לכן טוב שאני שומר בלילה בחנות, ולא ביום, על פי רוב תראה, שכל האברכים החסידיים הם שומרי לילה ועובדים בשירותי הלילה, וכן סבלים וכדומה, כדי שיוכלו לשמור שבת כראוי, ואם רוצה אתה שאני אהיה על משמרת יותר טובה, מה עלי להביט למעלה, אביט למטה ואראה החסד. עתה בענין המשמרת: על פי רוב יושבים ממש בחוץ, או בשער החדר, ולי יש חדר ותנאים טובים, על כל זה להודות לה'.

במכתבו השלישי כותב ר' שמחה על כך, שהוא נאלץ להסתלק מהוראת התינוקות בשל חולשת הגוף, ושידידיו רוצים לבוא לעזרתו, הוא אומר, שיש לסמוך בכל על השי"ת, היודע מה טוב בשביל כל אדם. במכתבו זה הוא מדגיש גם כן את גודל החשיבות של תפילת ותיקין, ושאל לפי מוהר"ן כדאי לעשות כל מאמץ שבעולם לשם כך. הוא קובל על שאין בידו לעסוק יותר בתורה ותפלה כאשר חפץ. את אחיו משה הוא מעורר באותו מכתב לפעול למען החדר שבו לומדים גם ילדיו של משה. הוא מזכיר לאחיו את מסירות הנפש

שמגלים יהודי גיטו לודז' בענין חיזוק התורה וחינוך ילדיהם, ואומר שבזכות זו אפשר שיזכו לאור ימים, והוא מצטט מדברי ר' נחמן מברצלב שמסירות נפש מביאה לידי חירות, וזה תוכן המכתב הנפלא במלואו:

"אחרי צאתך הי' אצלי ר' לייבל ב' ועוד שאלמד עם ילדים אחדים שהם רוצים לייסד משעה 6-8, הוכרתי לסרב להם, אף כי יש לי זמן על זה, כי אני מוכרח לעשות ביום בענינים אחרים שידידי רוצים לסייעני בזה, וכל זה תלוי בזה שאוכל לעמוד על רגלי, על כן אני אומר לך הנח הכל על השי"ת והוא היודע טובתו של כל אחד ואחד, ובודאי יצליח בדרכים שונות. יישר כוח על שאתה מתעניין בי. עתה ברוחניות. אתה רצית לוותיקין, זה הדבר הגדול ביותר, לא הייתי יכול לזכות לכך, גם לפי דרכי מוהרנ"ח, כדאי בשביל זה כל מאמץ שבעולם. בכל יום הנני קם קודם אור היום ומתפלל בכל יום וותיקין, ואם הייתי בכוח הייתי יכול להרבות בתורה ותפלה, אבל תודה לה' על זה המעט, ותורה מגינה ומצלי ובפרט התורה ותפלה שעוסקים בלילה ובבוקר השכם.

יש עוד להרבות במלים, אבל אקצר ואסיים כי רצוני מאד שבכל עת וזמן נתראה יותר, ובודאי תצמח מזה טובה לשנינו בזה. תתעניין בחדר לילדיך. זכור, שמסירות הנפש שמגלים יהודי הגיטו לחזק התורה והחינוך - אין לשער כלל, זהו שביב אש היחיד, אשר אפשר שבזכות זה נזכה לאור ימים, כפי שאמר הרבי הקדוש מסירת נפש מביאה לידי חרות.

שמחה."

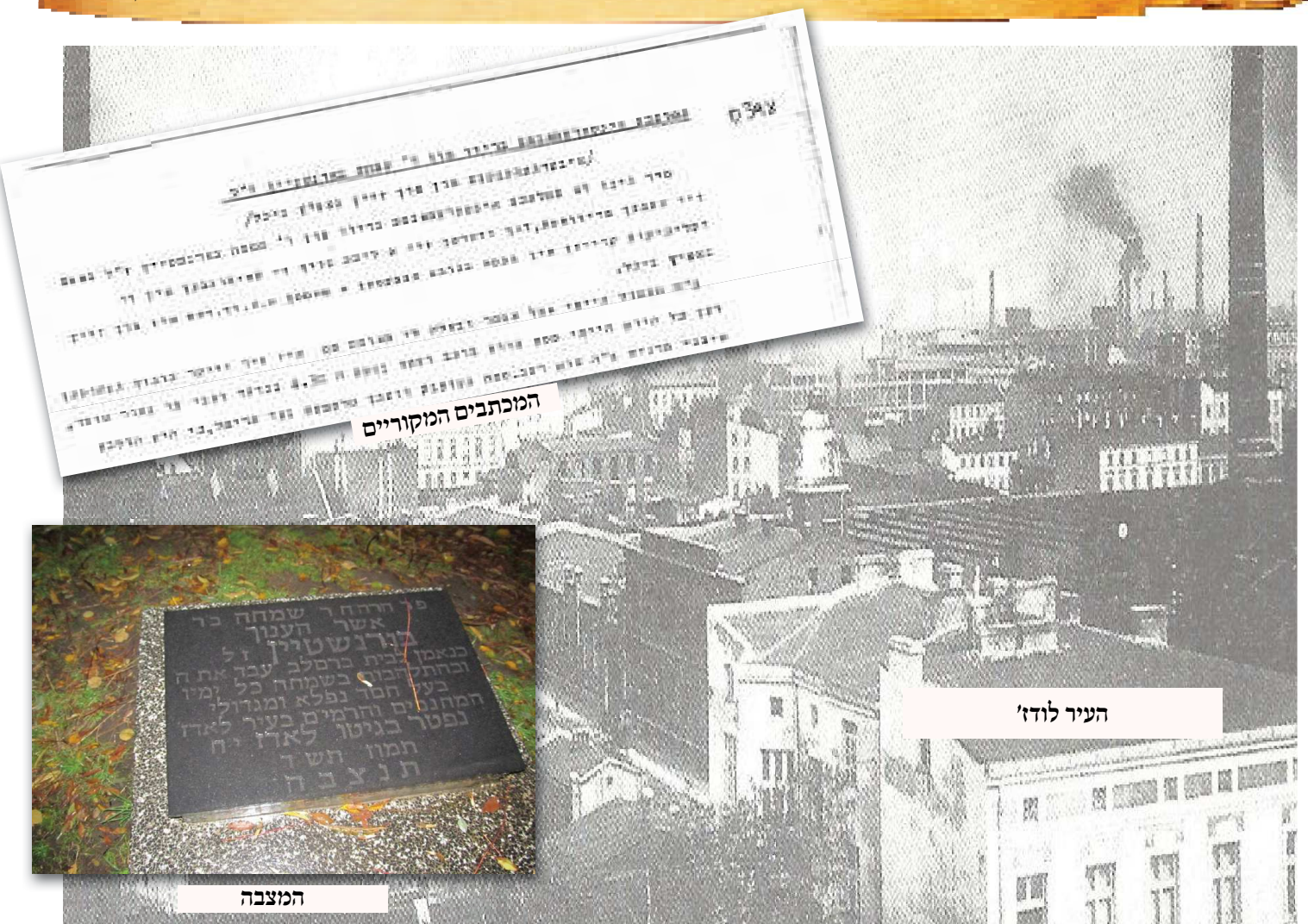
מכתב אחר שנמצא בין חורבות הגיטו על ידי אחותו, שופך אור על גודל התחזקתו של ר' שמחה בתורת רבו ר' נחמן מברצלב ועל מצב רוחו בגיטו לודז':

"היום ל"ג בעומר, עסקתי בזה"ק ונרדמתי וראיתי את התנא האלקי יושב ועוטרם סביבו אנשים גדולים ובתוכם רבנו נחל נובע מקור חכמה, והתחלתי לצעוק בקול: רבי! שכחוני! היהודים הם בצרה גדולה! הרגשתי כי הרבי לקחני כאשר ישא האומן את היונק והתחיל מרקד, והכל החלו להשתתף בריקוד, והנה חלום! פתחתי ספרו של הרבי ומצאתי, שהרבי אומר, כי ריקודים ממותיקים דינים, השי"ת ירחם עלינו. -שמחה".

ר' שמחה בורנשטיין נפטר בגיטו לודז', חדשים אחדים לפני חיסולו הגמור של הגיטו הקדום ביותר בפולין, בשנת תש"ד. חולה היה, רעב ונתון במצוקה חמרית איומה, אבל רוחו היתה עזה בקרבו עד הרגע האחרון ממש.

הוא היה עובד ה' אמיתי, מבני העליה הספורים שבדור הטראגי, נשמה זכה כבדולה, יהודי אשר משך כל ימי חייו הקצרים (בן 41 היה במוותו) היה עוסק בתורה ובחסידות, וכל מה שביקש היה; לקרב יהודים לאביהם שבשמים. תהיינה שורות אלה מצבת זכרון גם לרעיתו הכשרה ולשלושת ילדיהם, שניספו בימי הזעם והסתרת הפנים שאין להם דוגמה ואח בתולדות עמנו.

(המאמר הזה נכתב ע"י משה פרידנזון)

מע'ט האברכים

מהנעשה

בחבורות האברכים

סעודת מלוה מלכה

לרגל ימי השובבי"ם הקדושים התאחדו כלל האברכים במוצאי שב"ק פרשת בא לסעודת מלוה מלכה. בשעה היעודה התמלאו השולחנות הערוכים כל טוב לכבוד מלכינו משיחנו דוד המע"ה, במהלך הסעודה שרו בהתלהבות זמירות למוצ"ש עם הניגונים הידועים המלאים כיסופין וערגה, לאחר מכן נשא דברים הרה"ח ר' נתן מיימון שליט"א מענין יראת ה' ועזות דקדושה הנצרך לכל אחד שנכנס בעבודת ה' והביא מה שמובא בשו"ע בתחילתו "ואל יבוש מפני המלעיגים עליו" וכו', לאחר מ"כ יצאו האברכים בריקוד נלהב דקות ארוכות. בברכהמ"ז כבוד ר' נתן מיימון שליט"א. האברכים יצאו בחיזוק והתחדשות להמשיך ביתר שאת את ענין האהבה והאחדות.

התחדשות

אחרי מניעות רבות המוכרחים לכל דבר שבקדושה בכלל ובעניני רבינו ז"ל בפרט, נתחדש חבורת יום א' ביתר שאת וביתר עז בהתחדשות נפלאה להתחזק בעצות רביה"ק הננמ"ח. חבורה נפלאה זו הנמסרת ע"י הר"ר ראובן שיף הי"ו – אשר היתה מיוחדת במינה בהקמתה במיוחד לאברכי שנה ראשונה וכן בראש החבורה החשוב, הידוע בשיעוריו הנפלאים, ובפרט להאברכים הצעירים בתחלת דרכם – לא ערב לבע"ד, ומניעות רבות סבבוהו, אולם בכח רבינו הקדוש שאמר: "ניצחתי ואנצח! – איך האב אויסגעפירט און איך וועל אויספירן!" ע"י רצונות האברכים נתגברו על המניעות בסייעתא דשמיא, ובסוף חודש טבת נתבשרו האברכים על התחדשות החבורה.

כל הרוצה לטעום מצוף נועם אמרותיו של רביה"ק במתיקות נועם של ראש החבורה מוזמן בזה לבא להתענג על ה', בימי ראשון בשעה 7:00 - אחרי מעריב בבית מדרשו מא"ש, בהיכל בית צבי.

התחדשות בבית שמש

האברכים הצעירים אשר קבעו את מושבם בבית שמש, הרגישו זה כמה חסרון הניכר בחבורה שבועית ושאר הפעילויות הברוכות, כמו שהורגלו להתבשר בהם - בהתגוררם פעה"ק - בין כותלי חבורתנו הק'. ולאחרונה אחרי כיסופים ורצונות אדירים, הקימו בשכונת "קנה בשם" חבורה שבועית חדשה, קדמה לזה "כנס יסוד" שהתקיימה במוצ"ש פרשת ויגש, בו נתאספו האברכים דרי השכונה, והר"ר אברהם צבי גלינסקי נשא דברים נלהבים מגודל מעלת האחדות והחבורות, אשר דבר זה הוא מהיסודות הגדולים בעניני רבינו ז"ל. האברכים יצא בהחלטה נחושה לקיים חבורה שבועית בקביעות, כמו"כ להתאסף מידי פעם לסעודת ראש חדש וכדומה.

החבורה מתקיימת מידי יום רביעי, בבית חברינו ר' ישראל שוורץ הי"ו, רחוב החיד"א. כל שבוע נשמע שיחה בתורת רבינו ז"ל מפי משפיע אחר מאנ"ש.

פירות ההתחדשות כבר ניכרת, כאשר בליל שישי זו יתאספו בקבר דן בן יעקב, לרגל ימי השובבי"ם, בהשתתפות אחד מחשובי אנ"ש.

אנן מהכא נענה לעומתכם: חיזקו ואמצו ועשו חיל, להתאחד ולהתחזק להאיר אור רבינו בינונו.

בעזה"י יום שנכפל כי טוב לסדר ונתתי אותה לכם' מורשה' [סו"ת מ'ימי ה'נחל, לכ"ם מורש"ה עם הב' תיבות בגימ' נחל נובע מקור חכמה עם האותיות]... טבת תשע"ד לפ"ק.

לכבוד העורכים החשובים של הגליון החשוב "מימי הנחל" הע"י.

שלום וברכה!

בגליון כ"ב כתבתי פרפרת לחנוכה ע"פ תורה כ"ג לפרש המדרש – הדודאים נתנו ריח – זה ראובן שהציל את יוסף מהבור וכו', ופירשתי ש"בור" מרמז על עצבות ומרה שחורה לאלו השקועים בתאוות ממון וכו' יעו"ש. אכן נתעוררתי שלא כתוב שם הלשון שהציל את יוסף מהבור ורק שהציל את יוסף, [כ"ה בדרשות חת"ס וכן בספר נר מצוה לחנוכה ועוד], וא"כ נפל פותא בבירא... ולא שייך כל החידוש שכתבתי שם, אכן כדי שלא יהיה יגיעי לריק והחידוש לבטלה נפל ברעיוני בס"ד לקשר המדרש הנ"ל לתורה כ"ג גם בלי הגירסא "מהבור", והוא ע"פ המבואר בליקו"מ (שם) שצריך חכמה ודעת גדול שלא ילכד בתאוות ממון וכו', יעו"ש, ואיתא בליקו"ה (תפילת המנחה ה"ה ג') שראובן נקרא ע"ש הראיה, וראיה הוא בחינת הדעת כמוש"כ ולבי ראה הרבה חכמה ודעת, יעו"ש, ובחז"מ (גניבה ה"ב ו') כותב מוהרנ"ת שיוסף הצדיק הוא תיקון תאוות ממון כי זכה לבחינת דעת יעו"ש, ולפי"ז אתי שפיר הרמז במדרש הנ"ל: הדודאים נתנו ריח והו ראובן [שהוא בחינת דעת] שהציל את יוסף – והיינו שיוסף הצדיק זכה להינצל מתאוות ממון, כי ראובן הציל אותו מאחיו שנקראים בעלי חיצים (בפרשת ויחי) ופירש"י בעלי מחלוקת, ומבואר בהתורה כי מי שהוא בעל מחלוקת נופל לתאוות ממון יעו"ש, ולכן ראובן שהציל את יוסף מאחיו מרמז שיוסף זכה לתיקון תאוות ממון וכנ"ל, וזכה לזה ע"י בחינת הדעת שהוא בחינת ראובן כנ"ל.

ובגליון כ"ג הבאתם [במדור מע'ט האברכים] בשמי, שאמרתי שמי שהולך עם חכמות בלי תמימות הוא שוטה ונקרא בלשון אידיש "פאר-טאמט" (מטומטם), והיינו שלא אחזו בדרך של התם הק' [והיינו 'פאר תם' כלומר לפני דרך התם] יעו"ש, ומצאתי בעל"ת מכתב כ"ז שכותב מוהרנ"ת זי"ע וז"ל: "והשטותים של כל אחד הנקראים אצל העולם חכמות, שמסבבים ומעקמין הלב מאד בכמה דרכים נבוכים" עכ"ל, הרי שמי שהולך עם חכמות הוא שוטה וכנ"ל. ותו לא מיד.

ואחתום מכתבי בכל חותמי ברכה, שתזכו להגדיל תורה ולהאדירה, ולפרסם שמו הק' של הננמ"ח בקרב עם סגולה, מתוך שמחה ונחת תדירה, ונוכה לעלות לציון מושיעים ברינה, בביאת גוא"צ במהרה דין אכ"ר.

כעתירת וברכת ידיכם עוז

א. ש. שיישא, פעה"ק ת"ז

◆◆◆

לכבוד מערכת "מימי הנחל" שלום וברכה!

הנני בזה לעורר ולחזק את אברכי אנ"ש, בהתקרב יום חמשה עשר בשבט יום הולדת מוהרנ"ת בו מסיימים חלק "אבן העזר" מליקו"ה, ולמחרתו ביום השישי מתחילים חלק ז' כרך ראשון דחו"מ, ועל כן החכם עיניו בראשו להתחיל ולהצטרף יחד עם הלומדים כבר דף אחרי דף דבר יום ביומו, וזוכים לטייל בגן עדן בכל יום, כעדות בעל המחבר שספריו הם ה'גן עדן' בעצמו. ואפילו שאוחרים כבר כמעט בסוף הליקו"ה לא ניתן להבע"ד להכניס בנו מחשבה: למה לי להתחיל עכשיו כשאחרים בסוף נמתין כבר להתחלת מחזור ג'. רק להתחיל תיכף ומיד חלק ז'.

ושמעתי בשם אחד מאנ"ש שאדרבה טוב להתחיל מהסוף כדי לא להכניס בנו תחושת סיפוק שהתחלנו מההתחלה ואז כשנופלים קשה להתחיל מחדש, אולם כשמתחילים באמצע אין את התחושה הנ"ל וקל יותר להתחדש מחדש. ובעז"ה המתחילים חלק ז' יסיימו אותו לקראת ר"ה הבעל"ט ביום כ"א אלול הדאי שתא אשרי הזוכה לבוא לרביה"ק עם כרך שלם של ליקו"ה!!!

אחר האברכים

מערות בפרוד

סתום ואמת המים עוברת לפניו. ושם הכפר אפריאווה (פראדיה). וכן בכת"י עתיק המכונה "כת"י מוסקבה" (המובא בספר מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל) מתאר: "קבר גדול בנוי אבני גזית, וציון מפואר. תחתיו מערה סגורה ובה קברו של נחום איש גם זו ותלמידיו".

ואילו רבי משה באסולה אינו מזכיר כלל את המערה: "עברתי דרך פרדי והתפללתי על קבר נחום איש גם זו. והוא בשדה קרוב לפרד", וציונו גל גדול של אבנים מרובעות, ניכר שהוא דבר נושן מאד שאבניו נעשים עפרורית".

עם זאת מהרח"ו בשם האריז"ל, שהובא לעיל, הוא היחיד שמזכיר את רבי נחמיה במערה בלבד ללא הזכרת המצבה מלמעלה.

חשוב מאד לזכור כי בכל המקורות הללו מופיע אך ורק קבר רבי נחמיה ולא רבי ישמעאל, כך שאין כל הבדל אם מדובר במצבה העליונה או במערה מתחתיה, מכיון שמדובר בקבר של צדיק אחד בלבד. (ולפי כת"י מוסקבה גם תלמידיו קבורים עמו).

מערת רבי ישמעאל

כעת נעתיק את המקורות המזכירים את קבר רבי ישמעאל, ונראה כיצד כולם כאחד מעידים על אותו מצב, מצבה מלמעלה והיא רבי נחמיה (או בטעות נחום איש גמזו), ומתחתיו במערה למטה הוא רבי ישמעאל:

בספר אגרת הקודש לרבי גרשון סגל יידלש (שנת שפ"ד): "רפאדה, שם קבר נחום איש גם זו, ועליו מצבת אבן, ומתחתיו מערה והיא קבר רבי ישמעאל ע"ה". רבי משה ירושלמי בעל ידי משה: "פראדיה – לצפון הכפר קברו של נחום איש גם זו ועל הקבר בנוי ציון אבני שיש. במורד ההר במערה קבור ר' ישמעאל". וכן ב"אגרת מספרת יחוסא דצדיקא" שנכתב ע"י כמה מבני ירושלים (נדפס תל"ו): "פראדיה – שם קבורת נחום איש גם זו ועליו ציון, ולמטה ממנו בסמוך מערה ושם רבי ישמעאל ע"ה". והאחרון הוא רבי משה ריישר (תרל"ט) בספר שערי ירושלים ומועתק בטוב ירושלים: "פראדי קרוב למירון אצל כפר ענן שם קבר נחום איש גם זו, וי"א ר' נחמיה העמסוני ואצלו קבר רבי ישמעאל בר פלוגתיה של רבי עקיבא".

מי שביקר פעם במקום ראה בבירור כיצד כל המקורות לגבי קבר רבי ישמעאל תואמים להפליא את המצב בשטח, כלומר, קברו של רבי נחמיה העמסוני (שבטעות קראוהו נחום איש גמזו – כדברי מהרח"ו) הוא 'מצבת' אבן, ציון של אבני שיש וכו', ו'אצלו', 'מתחתיו', 'למטה ממנו בסמוך', 'במורד ההר', 'מערת' קברו של רבי ישמעאל. וכפי שרואים את מצבת רבי נחמיה הבנויה על גבי הקרקע,

במאמרנו הנוכחי חוזרים אנו לאיזור הגליל העליון, המשופע וגדוש במאות קברי צדיקים, מהם הנודעים ומפורסמים מאז ומקדם, ומהם כאלו שנחקרו והוקמו בשנים האחרונות, בהם התחלנו את דרכנו בכתובת המאמרים.

שוב מגיעים אנו לסוגיית המסורת שעל קברי הצדיקים, ושוב נדרשים אנו לספר "מקומות הקדושים וקברי צדיקים בגליל" שחידש עשרות רבות של קברי צדיקים שנשכחו, ובה בעת גם טוען על כארבעים קברי צדיקים שרובם מקובלים מדורות שעברו, שהם נקבעו בטעות ומציין מקומות חדשים בקרבת מקום.

בבואנו להשיג עליו מוצאים אנו חובה לנפשנו להעתיק את התנצלותנו בתחילת דרכנו, "היות וע"פ רוב בנקודות כאלה נשען על גבי דקדוקי לשון של ספרי המסעות העתיקים, ולא חל ולא חש כיצד יוצאת מתחת ידו מכשלה, למניעת השתטחות על הקבר האמיתי, כפי המקובל, ובמקום זאת להתפלל במקום חדש לגמרי. אי לכך, שנסתי מתני להעלות ע"ג הכתב את מה שהעליתי במצודתי, לחזק ולאמת את המסורת המקובלת בידינו, (כאשר אכן ישנה כזו), ואינני אומר קבלו דעתי ח"ו, אלא כותב אני את רחשי ליבי כפי שיצא לי אחרי החיפוש והעיון בספרי המסעות ושמיעת עדויות מזקני ירושלים, ולאחר בדיקת השטח עצמו מכל הכיוונים האפשריים. ואדרבה, אם אזכה וע"י פרסום הדברים יבואו ויענו על הדברים באופן שיהיה ברור לאחד מן הצדדים, והיה זה שכרינו להעמיד האמת על מכוננו".

הפעם ניגשים אנו לקברו של רבי ישמעאל בעל הבריינות הטמון במערה בפרוד, סמוך למצבת קברו של רבי נחמיה העמסוני. וזאת לאחר שבנסיעה האחרונה של בחורי "מורשת הנחל" זכינו להשתטח במקום קדוש זה, וגם להגיע למערה החדשה שציין הספר הנ"ל ולבדוק את השטח היטב.

זהותו של הצדיק הטמון כאן

ברוב ספרי המסעות העתיקים כמעט שאין שום אזכור לקברו של רבי ישמעאל, אלא כולם מזכירים רק את קברו של רבי נחמיה העמסוני, או של נחום איש גמזו. וכפי שכבר כתב על כך רבי חיים וויטאל בשם האריז"ל (שער הגלגולים ל"ז): "למערב צפת תוב"ב, בכפר כנספארדי, מערה אחת ואומרים ששם קבור נחום איש גם זו ואינו כן, אלא נחמיה העמסוני. וטעו העם". גם הוא אינו מזכיר כלל את קבר רבי ישמעאל. אולם בכמה ספרי מסעות מאוחרים יותר, בעיקר משנת שפ"ד ואילך, מופיע גם קברו של רבי ישמעאל בסמוך לרבי נחמיה. (הלשונות מועתקים בהמשך).

מצבה או מערה

רוב הנוסעים מציניים כי קבר רבי נחמיה הוא "מצבת אבן" על פני הקרקע, ומהם שמזכירים גם מערה. בראשונה נביא שני מקורות קדומים הכורכים את שניהם יחדיו:

תלמיד הרמב"ן (תוצאות א"י) מציין "על הדרך סמוך לכפר חנין כחצי פרסה נחום איש גם זו, ציון שעליו נאה מאד, ופתח המערה

נוסעי האוטובוס העושה את דרכו למירון מחסירים פעימה כאשר הוא מתחיל להתפלל בעליות החדות במעלה הר מירון, מימין תהום פעורה ומשמאל צלע ההר החשוף. ממש לפני הסיבוב החד הראשון, נמצאת פניה ימינה לעבר מושב "פרוד" הבנוי על חורבותיו של הכפר העתיק "פראדיה", בימי החורף ניתן להבחין בזרימת המים באפיק הנחל החולף מתחת לכביש הראשי, וממשיך במורד ההר, כשהוא עובר ממש למרגלות שני המבנים שנבנו ע"י ארגון 'קדמונו' על קברותיהם של רבי נחמיה העמסוני ורבי ישמעאל בעל הבריינות, בעל פלוגתתו של רבי עקיבא.

קברים אלו ידועים ומפורסמים זה רבות בשנים. ומופיעים בהרבה מספרי המסעות והעדויות, אולם בספר "מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל" ליקטם בזה אחר זה, ככל הנראה עשה מהם מקשה אחת וכתוצאה מכך הגיע למסקנתו השונה. ננסה להציג את המקורות ולנתח אותם בסדר מסוים, כדי להבין מי הם הצדיקים הקבורים כאן, והאם מדובר בקבר בסגנון מצבה על פני הקרקע או במערה מתחת.

ובמרחק של כעשרה מטרים במורד ההר, סמוך לאפיק הנחל, ישנה מערה יפה עם כוכים, ובה קברו של רבי ישמעאל.

הערעור

אולם בספר מקומות קדושים וקברי צדיקים בגליל יצא לערער על

קביעה זו: "ברור כי המקום המצויין כיום (כרבי ישמעאל) הינו מוטעה, והוא הוא הציון של נחמיה עצמו. ציונו של ר' ישמעאל נמצא אכן במורד ההר, בהמשך הדרך לכיוון כפר ענאן/חנניה", לדבריו "המבנה שבתוכו היה ה'ציון' (של רבי נחמיה) בצורת גל האבנים, לא היה הקבר עצמו, אלא ציון המראה למרחוק את מיקום אזור הקבר, אך הקבר עצמו נמצא במערה שתחת המבנה, שהיתה סתומה עוד בשנת תרצ"ג (כפי שמעיד י. ברסלבי). לפני שנים פתחו את המערה וציינוה בטעות כקברו של ר' ישמעאל, ואין זה אלא קברו של נחמיה עצמו כפי שתואר ע"י עולי הרגל". את קברו של רבי ישמעאל הוא 'הזיז' למרחק של 400 מטרים משם דרומה, שכדי להגיע אליו יש לצעוד כעשר דקות בדרך לא דרך.

וכיצד הוא מסתדר עם כל המקורות הנ"ל, בהם מופיע שחור ע"ג לבן כי מערת רבי ישמעאל היא מתחת למצבת

רבי נחמיה? זו תשובתו: "בלשון אגרת הקודש 'ומתחתיו מערה', אולם כוונתו ללמטה נמוך לכיוון דרום, אך לא ממש מתחת, כפי שמוכח משאר עולי

הרגל, ובעיקר מלשוננו של ר"ח ויטאל כי המערה הסגורה היא של נחמיה העמסוני". כלומר, "סלט" של המקורות כולם, בו התערבבו לגמרי אלו שהזכירו את רבי ישמעאל לבין אלו שלא הזכירו אותו, וכך יצא לו כי לשוננו של מהרח"ו המזכיר מערה אצל רבי נחמיה עומדת לכאורה "בסתירה" ללשון האגרת הקודש המזכיר כי המערה היא רבי ישמעאל. משכך הוכרח להגיע לתירוץ לשיטתו שקיימות שני מערות, האחת של רבי נחמיה והשניה של רבי ישמעאל!

אולם, בשלמא אם היו מהרח"ו ושאר עולי הרגל שהזכירו את רבי נחמיה במערה, מזכירים גם את מערת רבי ישמעאל, אולי היה תירוץ זה יכול להתקבל על הדעת, אולם לאחר שהם לא קיבלו כלל את הדעה שרבי ישמעאל קבור גם הוא בפרוד, לענ"ד אי אפשר לומר כך בשום אופן, אלא ברור שכל הנוסעים וכל העדים כולם התכוונו למקום אחד בלבד, והוא המקום שצוין מאז ומקדם, מי מהם שהזכיר רק צדיק אחד, כתב מערה או קבר, או שניהם ביחד, ומי מהם שהזכירו את שני הצדיקים, טרחו ותיארו במפורט כיצד המצבה למעלה היא של רבי נחמיה והמערה מתחתיה היא של רבי ישמעאל, והכל על מקומו בא בשלום.

"מורד ההר" מהו?

האמת אגיד, כל עוד לא הגעתי לשטח עצמו, השתדלתי "להאמין" שאולי בכל זאת יש איזה צדק

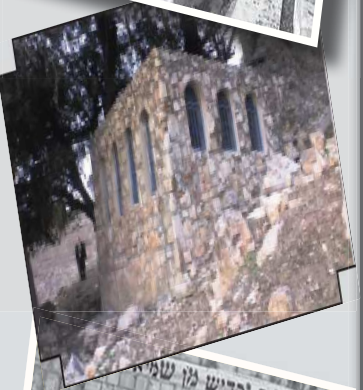
מימין מערת רבי ישמעאל משמאל למעלה מצבת רבי נחמיה, בחזית אפיק הנחל הזורם בחורף

מצבת רבי נחמיה

המערה החדשה

לקדושים
אשר
בארץ

בדבריו, למרות שבכל המקורות שבידי לא מצאתי רמז כלשהוא שרבי ישמעאל קבור במרחק רב שכזה, אולם לאחר שבדקתי את השטח מקרוב, אינני יכול להבין כיצד אפשר להגיע למסקנה משונה כזו. שכן במדידה מדויקת שבצעתי בס"ד, ביררתי שני נקודות חשובות:

(א) מערת רבי ישמעאל שהוא ציין לשיטתו, מצויה במרחק של כ 400 מטרים מרבי נחמיה (ולא 200 מטר כדבריו), וזה מרחק שאי אפשר בשום אופן להציגו כ"סמוך", ומי שהיה אתנו בנסיעת הבחורים וראה כמה ארוכה היא הדרך, כמה זמן זה לקח וכמות אגלי הזיעה שניגרו מפני המשתתפים, יודע כמה מגוחך לומר שהיא קרובה בכלל לרבי נחמיה.

(ב) ועל כולנה, כאשר השתוממתי לראות שמערה זו מצויה כמעט באותו מפלס ובאותו קו גובה של מערת רבי נחמיה, (וכן בדקתי זאת במפה מעודכנת ומפורטת של קווי גובה) כך שאי אפשר בשום אופן לפרש כי

היא מצויה "במורד ההר" "מתחתיו" "למטה ממנו" וכדו'.

חשוב גם לציין כי המפה שהודפסה בספר אינה מדויקת, הן מבחינת המרחק בין הקברים

פנים המערה המקובלת

והן בכיוון ההליכה כאילו יש לצעוד רק לצד מערב בעוד שהמערה החדשה נמצאת דרומה יותר בשטח שהוא מישורי יחסית, וגבוה

במעלה ההר, ובוודאי לא "במורד ההר".

סיכום

משך לא נותר לנו אלא לסכם את הדברים כך: מי שהגיע לשטח בשנים קדמוניות ראה למעלה את המצבה ומתחתיה את המערה (בשנים שהיתה פתוחה). רוב הנוסעים לא שמעו או לא קיבלו שקבור כאן צדיק נוסף מלבד רבי נחמיה העמסוני (נחום איש גמזו), לכן חלקם ציינו רק את המצבה, חלקם רק את המערה וחלקם את שניהם. ואילו אותם שקיבלו גם את המסורת אודות קבר רבי ישמעאל חילקו זאת בצורה ברורה, שלמעלה קבר רבי נחמיה ולמטה במערה קבר רבי ישמעאל, אולם אין כל יסוד לחדש ולומר שרבי ישמעאל קבור במערה אחרת לגמרי במרחק ניכר כל כך מהמקום.

לסיום ברצוני להודות להרה"ח ר' נד"ש שליט"א שטרח וצעד אתנו בנסיעה המפרכת בכדי להגיע לחקר האמת. זכות הצדיקים יגן על כולנו להושיע בכל הישועות ברוחניות ובגשמיות. אכ"ר.

<< המשך

יש רשימו גדולה וכמובן מלשון "כמעט" שנשתכח ולא לגמרי, אך עם הדורות נשתכח יותר ויותר ונשאר רשימו של האמונה וכו', וזה בוודאי טוב מכלום (זה דבר פשוט).

וחמל ה' והוריד "צדיק שהוא בחי' משה שע"י הניגון הוא מעלה את הנשמות מן האפיקורסות של חלל הפנוי שנפלו לשם" (תורה ס"ד) והוא מגלה עצות חדשות ששייך בעיקר לנפילות וירידות שנמשך מחלל הפנוי.

וביתר ביאור; שפעם כל התאוות רעות הגיעו מקושיות של שבירת כלים אבל היום אפי' התאוות כ"ש הכפירה וטמטום הלב מגיע מריקנות שאנשים מסתובבים בלי חיות ונופלים לעצבון ודכאון וכו' ועי"ז נופלים לתאוות ולא יודעים מה זה עבודת ד' ובמה יועיל לי עבודת ה' וכהנה רבות הקושיות והטמטום שנופל לאנשים, ואז כבר לא מועיל העצות הישנות כי לפני שמגיע הצדיק אפשר לעבוד אותו יתברך בלעדיו, אבל אחר שמגיע הצדיק א"א בלי הצדיק (שיחות הר"ן) לכן מוטל עלינו להתקרב לצדיק שהעצות שלו מועילות אפילו לקושיות ובלבולים הנמשכים מחלל הפנוי, ונפרט כמה עצות והוא: רצון, שמחה, אמונה, תמימות ופשיטות, - היינו דווקא כשיש ריקנות וטמטום הלב כל אחד לפי בחינתו שם דייקא תרצה ותשמח בפשיטות ושם אתה מגלה "זמר המיוחד לאמונה שהוא ג"כ למעלה מכל הנגינות וזמירות בעולם" ושם אתה מוצא את ה' באחדות הפשוט בלי שום מסך.

וכן סוד ההתבודדות שגילה רבינו לדור שלנו זה ענין הזה, שהמתבודד נכנס לתוך עומק לבבו ושם זועק: "ה' הושיעה!!" בשיא החשכות שלו שמרגיש שבזה הירידה ונפילה שם כביכול פינה אלוקותו משם, שם דייקא אתה צועק: "ה' הושיעה!!" באמת ואז אתה מוצא את ה' ועוברים על כל המעברים גם של חלל הפנוי. וכן הגילוי הנורא של צעקת "איה" המובא בתורה י"ב ח"ב ואכמ"ל. וכן רואים גם בענין התפילות שיש תפילות מצדיקים דוגמת "תקט"ו תפילות" מהרמח"ל זע"א שהם תפילות נוראות ושם עוסק בתפילותיו בעניני ספירות ולייחד יהודים, וזה עזר לדורות שהיו בתוך עבודת ה' אז התפילות רוממו אותם והגיעו למה שהגיעו אבל אחד שאין יודע מעבודת ה' או שנפל לכוזה טמטום וחשכות הלב לזה יש ליקוטי תפילות ממוהרנ"ת ששם צועק כמה פושע אני ומדבר ממצב שלך.

וכן עיקר עסק רבינו היום הוא בעיקר לדרי מטה, גם לדרי מעלה הוא מתעסק, אבל בעיקר לדרי מטה כמונו היום שנפלנו לטמטום הלב וכו', כל אחד לפי בחינתו, שיש זמני עליה גבוהים מאוד ומרגישים מתיקות בעבודת ה', ואח"כ נופלים למקום שלא חשבנו כלל שניפול לשם, למין טמטום כזה, ואנחנו שואלים את עצמנו איה רגשותינו באהבה ויראה ומה בצע שנפילתי למקום כזה ולא יודעים שזה התיקון היום לגלות אלקות במקום חושך (שעד עכשיו לא האירו לגלות ה' במקומות נמוכים) ושם במקומות האלו נשתמש עם הרפואות השייכים לזה שהם כל עצותיו הקדושים (ועי"ז נוכל גם להבין עצה משאר ספרים הקדושים כמו שכתוב בתורה ס"א שע"י אמונת חכמים הוא מאמין בכל הספרים הקדושים).

(ג.ב. אגב בענין חלל הפנוי אם זה כפשוטו או לא נבאר בקיצור. כל הצדיקים פחדו לדבר מחלל הפנוי עד אשר ה' שומר אמונים' הקדמון והבעל התניא אמרו שהצמצום שהאר"י דיבר אינו כפשוטו, ויש שחלקו ואמרו שהוא כן כפשוטו, ויש שזוהו מלדבר במקום הזה מחמת שאין מבינים ויש בזה אריכות גדולה, והכלל שרואים שרבינו ומוהרנ"ת מדברים הרבה מזה ועסקו בזה כי זה היה עיקר עסקם כמבואר לעיל. והמעין היטב ב' ביאור הליקוטים' על תורה ס"ד יראה שרבינו תופס ב' השיטות, ויותר גבוה שאין בכלל בנמצא להבין, ולא שא"א להבין כי קצרה דעתנו אלא שאין בנמצא. וע"פ עבודה; החסידים והצדיקים שאמרו שהצמצום הוא לא כפשוטו, עסקו בדרך שהכל אלקות, וכל האוכל והדברים הגשמיים שבזה העולם היא אלקות בהעלם, וזה אמת, ואלו שאמרו שהצמצום כפשוטו נמצא יוצא שאחד שעובר עבירה כגון פגה"ב שזה צמצום נורא ואין כביכול דרך לגלות אלקותו ולכן לא מועיל תשובה על זה, אבל רבינו כבר גילה שאפילו נפלו לכאלו מקומות נמוכים הנמשכים מחלל הפנוי אעפ"כ יש תשובה כי באמת לאמתו גם שם יש אלוקותו ית' אך הוא בהעלם ובצמצום, ומאידך גיסא מביא רבינו (עיין תורה נ"ד) שיש סכנה גדולה לרדת ולהתעסק במקומות האלו כי אעפ"י שיש שם אלוקות אעפ"כ מגודל הצמצום יכולים ליפול, נמצא לפי דברי רבינו שאפילו שבאמת יש אלקותו בכל מקום אעפ"כ האמת לאמתו הוא שיש שתי הפכים, העולם הזה וצמצום שצריך לירא מזה, ומצד האחד יש אלוקותו בכל מקום).

מאמר ואת עליית על כולנה

לא יביא אותנו בבת אחת למדרגה בו לא יהיה לנו מלחמה עם היצר, רק הכל בהדרגה ובמידה, עד שבסוף אנחנו נצח את היצה"ר, ויוצא מזה התחזקות נפלאה שלא נחלש בדעתנו על גודל המלחמות שיש לנו עם היצה"ר (ענין זה מביא ר' שמואל הורביץ זצ"ל במכתביו כמה וכמה פעמים).

חלל הפנוי

ענין זה עמוק ונקצר כמה שאפשר. בתורה ס"ד מביא רבינו "שיש שני מיני אפיקורסות. יש אפיקורסות, שבא מהחכמות חיצוניות, ועליו נאמר (אבות פרק ב): 'ודע מה שתשיב לאפיקורוס'. כי האפיקורסות הזאת יש עליה תשובה, כי זאת האפיקורסות בא מהחכמות חיצוניות, שהם באים ממוותרות, מבחינות שבירת כלים, וכו', ועל כן האפיקורסות הזאת יש עליה תשובה, ועליו נאמר ודע מה שתשיב לאפיקורוס. אבל יש עוד מין אפיקורסות, והם החכמות שאינם חכמות, וכו', ובאמת אי אפשר לישב אלו הקשיות, כי אלו הקשיות של אפיקורסות הזאת, באים מחלל הפנוי, אשר שם בתוך החלל הפנוי אין שם אלקות כביכול, ועל כן אלו הקשיות הבאים משם, מבחינת חלל הפנוי, אי אפשר בשום אופן למצוא להם תשובה, היינו למצוא שם את השם יתברך, כי אילו היה מוצא שם גם כן את השם יתברך, אם כן לא היה פנוי, והיה הכל אין סוף כנ"ל. ועל כן על האפיקורסות הזאת, נאמר (משלי ב): 'כל באיה לא ישובון'. כי אין שום תשובה על האפיקורסות הזאת, מאחר שבא מחלל הפנוי, שמשם צמצם אלקותו כביכול. רק ישראל על ידי אמונה עוברים על כל החכמות, ואפילו על האפיקורסות הזאת הבא מחלל הפנוי. כי הם מאמינים בהשם יתברך בלי שום חקירה וחכמה, רק באמונה שלימה" עכ"ל.

ומוהרנ"ת בליקו"ה מבאר קושיות אלו על פי עבודה, היינו, שהמעברים והבלבולים שהאדם עובר בעבודת ה' מתחלקת לב' סוגים, יש שמגיע משבירת כלים שמוזה משתלשל כל התאוות רעות, ושם בקל אפשר למצוא ניצוצות דקדושה ועי"ז מתקרבים אליו, אבל יש בלבולים וסטריין אחרנין שבא מבחי' חלל הפנוי שמשתלשל מזה עניני כפירה ואפיקורסות, אשר מתבטא בריקנות וטמטום הלב נורא ששם אין מוצאים כביכול אלקותו ית' עם תשובות ושכל, אלא צריך לזה אך ורק אמונה שהוא בחי' תפלה ותחנונים וזעקות ושוועות להש"י שיצילו מהקליפות והיצה"ר הנמשך משם שעי"ז עוברים את הכל (עיין היטב בהלכות פקדון הל' ג' סעיף ט' ויערב לך).

ולעניינו, העבודה והעצות שהאירו וגילו כל הצדיקים, היו בעיקר על נפילות וירידות שהשתלשלו מבחי' שבירת כלים ולזה גילו הרבה עצות אך להתקרב אליו יתברך ואמרו שיש בכל דבר גשמי ניצוצות דקדושה וכו' והכניסו אצל אנשיהם הרבה רגשי אהבה ויראה להשי"ת, והענין הזה התחיל לגלות האר"י הק', וביותר למעשה - הבעש"ט, וזה הועיל בעיקר לאנשים שהיו עובדי ה' ולמדו והתפללו אולם ללא נשמה וחיות, ואז כשנתקרבו לצדיקים האלו הכניסו בהם טעם מצוות ונועם ודביקות בתפלה ואיך לחשוב כל היום מגדלות ה', ולדעת שבכל דבר בזה העולם נמצא שם אלקות וכו' וכנהנה רבות. אבל אח"כ הגיע העת שנתפשט החושך בכפלי כפליים ושכחו בכלל מה זה עבודת ה' והתחיל לצמוח האפיקורסות באופן שלא היה מימי קדם, וטמטום הלכבות נתגבר באופן מבהיל וכל זה הגיע מבחי' חלל הפנוי כנ"ל, והיה יותר קשה להכניס לאנשים רגשי אהבה ויראה להשי"ת "ובימינו כמעט שנשקע אור הבעש"ט" (ימי מוהרנ"ת) ולא רק שנשתכחה הדרך אלא גם נתחדש היצה"ר - זה לעומת זה, וכבר לא הועיל כ"כ העצות הישנים לדרי מעלה וכ"ש לדרי מטה לפשוטי עם, (יש לציין שוודאי ההולכים לדרכו

>>> המושך בעמוד הקודם

ואת עליית על כולנה

אחרי שהארכנו במאמר הקודם "תמימות מהי", איך לבוא ולראות גדולת רבינו ותורתו, נבוא לדבר בשבח של הצדיק מה באמת חידושו של רבינו בתורתו ובדרכו, ובמה "עליית על כולנה".

וזה פשוט "שהצדיק מתנהג בחכמה בשביל הבחירה ומעלים עצמו ומסתיר עצמו מהעולם רק מגלה מעט מזעיר באופן שידעו ויבינו שהסוד אצלו" (לקו"ה ר"ח ו' מ"ט). לכן כל מה שנכתוב הוא אפס קצהו תראה וכולו לא תראה כמאמר רבינו לר' נתן ור' נפתלי שאתם כמו נוצה על הבגד. (חיי"מ ר"ח). לכן המטרה במאמר זה הוא לפתוח את הדעת שיש לנו רבי גדול שאמר "דופיט אויף מיינ כח".

ובעסק שבח גדולת רבינו יש כאלה האומרים מה לנו לעסוק בזה הלא העיקר הוא לעבוד את ה', בתורה ותפלה וכו', ולכן נעתיק הלשון במשיבת נפש אות ג': "החברים המקורבים לצדיקי אמת ואוהבים את עצמם בפה, ראוי שישקו זה את זה ויעזרו זה את זה. ונעשר מהתחזקות הוא בגדל פה הצדיק האמת שהוא גדול כל כך" ע"כ. כי כשיודעים כוח הצדיק איז האמונה בצדיק מתעלה ואז מקבלין מהצדיק הרבה יותר כי כמה שאפויים בלב רבינו אז יונקים מהצנור של הצדיק והאמונה מתגדלת הרבה ע"י אמונה עם דעת (ואיך לבוא לזה הארכנו במאמר "תמימות מהי").

והעסק הזה לדבר מרביה"ק היה אצל אנ"ש לדבר פשוט, מהפשוטים עד השרפים ובעלי השגה כולם כאחד דיברו הרבה מגדולת הצדיק. וכמו שרואים מראבר"ן שבכל תורה בליקו"מ הוא מראה איך רבינו בעצמו זכה לזה. וכן ידוע המעשה שעסקו אנ"ש דדאשיב לדבר בגדולת רבינו ביו"ט שחל בעש"ק ונכנס השבת והפסיקו והלכו להתפלל, אח"כ אמר להם רבינו מדוע הפסקתם הייתם פורסים מפה ומקדשים וממשיכים לדבר. לכן נכתוב כמה נקודות להאיר ענין זה, וזה המקום להדגיש ולבאר שלא באנו במאמר זה, אלא לדעת כמה עלינו לשמוח עם זה הצדיק ולאן הוא יכול להביא אותנו ואין לך בו אלא חידושו.

הצדיק והבעל בחירה

כל הצדיקים באו לעולם לקרב אותנו לעבודתו ית', וזה היה כל עיסוקם, ובזה היו הרבה דרכים בכל הדורות איך לקרב את בני ישראל להשי"ת ונבאר.

הרבה צדיקים בפרט הבעש"ט ותלמידיו קירבו באופן; נתן עניני ומיד נעשה איש כשר, והוציאו את האדם בבת אחת מהתאוות והמידות רעות, וככה החזירו הרבה בנ"י בתשובה, והיה כביכול באופן שלקחו הבחירה ובה היה רבינו חידוש שמצד אחד קירב אותנו לעבודתו ית' ומצד שני השאיר אותנו בבחירה... ורבינו אמר שלבעל בחירה קשה מאוד לעזור, או שמאירים בו ולוקחים ממנו הבחירה או שלא מאירים לו כלל, וזה החידוש של רבינו שמצד אחד מאיר הרהורי תשובה בבחי' איתערותא דלעילא ומצד שני משאיר אותנו בבחירה (פרט בתחילת ההתקרבות שאז מאיר כמעט בחי' ביטול הבחירה כידוע התבטאותו של ר' שמואל שפירא זצ"ל, והוא בשביל שנוכל לצעוד בימי החושך ולא נפול), ואפשר לראות בחוש שרבינו אף פעם

ומקבלין דין מן דין

לפנינו שלשה מכתבים מזה ששלחו כמה אברכים לידים, להאיר בהם ולקבל מהם הנקודה שיש בלבם.

לידידי האברך היקר, ר' ... הי"ו

מזל טוב מזל טוב, ללידת בנך הבכור שיחי'. שתזכה לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים, ולרוות ממנו רוב נחת דקדושה, אמן. וכמה שמחה היא זו אחר שציפית זה ימים ושנים להיפקד בפקודת ישועה ורחמים, ועתה האיר ה' פניו אליך וחנך בבן זכר.

ומי כמוך יודע גודל השמחה בזה, כי הלא איש אשר אין בנים סביב לשולחנו, וביתו ריק ושמים, חיו מרורים עליו. וכבר "אמר רבי יהושע בן לוי: כל אדם שאין לו בנים חשוב כמת, שנאמר הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי" (נדרים סד:).

וכבר אמר הנביא ירמיה (כב, י'): "אל תבקו למות ואל תגדו לו פכו פכו להלך". ואמרו חז"ל (מועד קטן כז:): "אמר רב יהודה: 'להולך' בלא בנים". כי אכן הוא הוא ה'מת' האמיתי. "אשר אין חליפות למו – זה שאינו מניח בן" (ע"פ ב"ב קטז), כי אינו משאיר אחריו מי שיחליף את מקומו, וימשיך לחיות בזה העולם.

ומעתה, כמה שמחה היא שהצילך ה' מלהיות מת כזה, ונפקדת בבן זכר. הודו לה' כי טוב.

וכיון דאתאן להכי, אמרתי לכתוב כמה מילין בזה. כי הנה גם בחיים הכלליים, כל חיותו ושמחתו של האדם הוא רק ממה שהוא בעצמו 'מוליד' ומייצר. אין השגרה ממלאת אותו חיות וסיפוק. זקוק הוא 'להוליד' כדי לשמוח ולבוא על סיפוקו.

התינוק הקטן שמח שמחה גדולה בבנין ה' "לגו" אשר בנה, הילד שמח לבטא כישרונותיו אשר הוליד והוציא מההעלם אל הגילוי, הבחור אף הוא שמח בחידושי אשר מחדש בלימודו, עד אשר גם הלמדנים הגדולים, יש להם תאוה מיוחדת לחדש דינים חדשים אשר לא נודעו עד הלום...

ומי שאינו מצליח 'להוליד' שום דבר מיוחד, הרי הוא כמת בעיני עצמו, ואין בעיניו תועלת לקיומו עלי אדמות, וחיו נמאסים עליו. ועתה, שים לב:

אם כואב לו לאדם שיעברו ימי חייו בלי לידה – לפחות אחת – של ילד חמוד... על אחת כמה וכמה, שצריך לכאוב לנו יום שעובר עלינו בלי 'לידה' חדשה בעבודת ה'...

כי הרי יום שלא 'נולד' אצלנו משהו חדש בעבודת ה', הוא יום 'עקר'... יותר מכך: הוא יום 'מת'!

"כי אם אינו מחדש חיותו בכל עת, אינו חי שבעים שנים! כי עיקר החיות הוא עבודת הבורא יתברך, כי הוא חיך. וכשאנו מוסיף קדושה ודעת בכל יום הוא קצר ימים. ומי יודע אם יעלו כל שבעים שנותיו ליום אחד!" (ליקוטי הלכות, תפילין ה, כ).

*

אין די לו לבר-ישראל שיבוא לעולם, למלאות את חובתו בקיום ההלכה, ולדאוג לא 'להסתבך' עם הגיהנם, ולשוב אל עפרו. אלא, עליו לחפש 'להוליד'...

בתוכנו שוכנת נשמה קדושה, נפש קדושה, שכל קדוש, רגשות קודש, אך הם בעיבור. נעלמים ונסתרים הם, כעובר במעי אמו. ועלינו 'להוליד' אותם.

על כל אחד מאיתנו מוטל "להוליד קדושת נפשו, לגאול אותה מן גלותה" (ליקוטי הלכות, תפילין ה, לב). להוליד את אהבתו ויראתו לה', את כיסופיו ורצונותיו הטובים.

על כל אחד מאתנו מוטל להוליד את הדעת, "להוליד ולגלות השגות חדשות בידיעת רוממותו יתברך ויתעלה" (ליקוטי הלכות, נדה ב, ו). להתבונן בגדולת ה', להתבונן בחכמת התורה הקדושה ובדברי הצדיקים האמיתיים, "כי האדם צריך להתבונן בשכלו בקדושה גדולה, שעל ידי זה נולדים כל הקדושות" (ליקוטי הלכות, שילוח הקד, ד, ב).

זוהי עבודתנו התמידית והיומיומית, עד זקנה ושיבה:

"כי זקן זה קנה חכמה", וצריך האדם, כל מה שמזקין, כל מה שנתוסף ובא לו יום מימי חייו, להוסיף בכל יום ויום שבא אחר כך תוספות אור קדושה ודעת, וכמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה 'זקני תלמידי חכמים כל זמן שמזקינין, דעתן מתישבת עליהן'. כי צריך בכל יום ויום שבא אחר כך להוסיף בו קדושה ודעת, כמו שכתוב 'ויקרא אלקים לאור יום', שכל יום צריך שיאיר ביותר" (ליקוטי מוהר"ן ח"ב, ד).

יהי רצון שנוליד הולדות חדשות בכל יום ויום. ובן-זכר זה הנולד לך יהיה לך לזכרון נגד עיניך להוליד בכל יום ובכל עת ובכל שעה ובכל רגע. ונוכה ללכת בדרך רבינו הקדוש אשר "כבר נשמע מפיו הקדוש שאמר, כי יש צדיקים שעבדו וטרחו עד שזכו לאיזה מדרגה ומעלה כל אחד כפי מעלתו. אבל על עצמו אמר, שאם היה יודע שהוא עכשיו באותה המעלה ומדרגה של אשתקד, אינו רוצה את עצמו כלל, רק בכל פעם הוא עולה ממדרגה למדרגה" (שבחי הר"ן, לד).

בברכת הולדה תמידית ויומיומית

ידידך עוז

"מימי הנחל"

לכבוד בן דודי היקר והחשוב האברך המופלא בתורה ויראת שמים ומדות טובות...נ"י

אחרי שזכינו להתארח בבית תלמיד חכם כמוך, ולא בלשון ענוה, תודה לה', ואפילו שאתה מרגיש שזה לא נכון, אבל לפחות אתה כוסף להיות תלמיד של החכם האמת רביה"ק והנורא, ועל כן יש לך לשמוח ולהודות לה' על מה שזכית ועל מה שתזכה. ואכתוב לך קצת דיבורים על פי מה שראיתי בליקו"ה, הלכות מצרנות הלכה ד' סעיף ח' ועוד, מה שיאיר לי השי"ת וישלח לי בעטי.

וזה לשוני הקדוש והטהור והנעים בשבעה משיבי טעם להחיות נשמות כל בני ישראל מקטן שבקטנים עד גדול שבגדולים, שאין אחד שלא ימצא את עצמו ויחיה את עצמו בדיבורים האלו הכתובים בכל שמונת כרכי ליקוטי הלכות, וכל הספרים האחרים. וזה הוא הלשון: "כי עיקר החיות והתקווה והישועה והנחמה מכל הצרות בגשמייות וברוחניות, הוא הצדיק האמת, שהוא הראש בית, שהוא הנהר היוצא מעדן להשקות את הגן וכו', שממנו חיות וקיום של כל הד' יסודות שהם כלל העולם ומלאו וכו', עיי"ש עוד לשוני הנפלא... כי עיקר החיות והתיקון של כל ישראל בכלל ובפרט, הוא על ידי הצדיק האמת

שהוא הראש בית האמת שהוא הנהר מעדן וכו' שממנו חיות וקיום הכל וכו', ועיקר התקווה והישועה, הוא על ידי התקרבות לצדיקים (וכמו שכתוב בספר המידות ביאת המשיח תלוי בהתקרבות לצדיקים), עד כאן לשונו. ראינו מכאן גודל מעלת וחשיבות התקרבות לצדיקים ושהכל תלוי בזה, וא"כ נשאלת השאלה מה עושים בשביל להתקרב לצדיקים? ממשיך ר' נתן בעמוד ב': "כי עיקר ההתקרבות אל הצדיק הוא על ידי הפה, על ידי שמדברים דברי תורה שמקבלים ממנו, בפה (חטאו בפה, ולקו בפה, ומתנחמים בפה) ע"כ, זאת אומרת שההתקרבות זה בכלל לא קשה ולא מסובך, רק פשוט לדבר את הדברי תורה של הצדיק בפה, ולא רק לחשוב, אלא לדבר בתמימות ופשיטות בינו לבין עצמו או עם חברים את הספרים הקדושים; ליקו"מ, ליקו"ה, ליקו"ת, ושאר הספרים הקדושים, ועל ידי זה מתקרבים לרבי שגילה את הדיבורים הקדושים והנוראים האלו על ידו ועל ידי תלמידו הנאמן.

אז בוא נתחזק ונתחדש כנשר ימינו ושנותינו, ונתחיל מחדש לעסוק בכל הספרים או לפחות בחלק מהם, ונתקרב לה' מחדש, ואנחנו נשוב אל ה' וה' ישוב אלינו כמו שכתוב 'שובו אלי ואשובה אליכם' וככתוב 'השיבנו ה' אליך ונשובה חדש ימינו כקדם' אכ"י.ר. [הייתי רוצה לכתוב ולהוסיף עוד, אבל אולי טוב מעט בכוונה מהרבות שלא בכוונה, ובע"ה יהיה עוד הזדמנויות כתיבה בל"ג].

לכבוד בן דודי היקר האהוב למעלה ונחמד למטה השותה ושואב ודולה ומשקה ממימי הנחל הנובע ומתחדש בכל עת בהתחדשות נפלא ונורא מהנהר המטהר מכל הכתמים והטנופים והלכלוכים והעוונות וכו' ר' ... שליט"א נ"י ולא ידעך לעולם אמן.

כבר חדשים ארוכים שלא נדברנו בינינו לא בטלפון ולא בכתב, לכן החלטתי להוציא לאור תעלומות לבבי מן הכח את הפועל, נקודה השייך ללבי, נקודה שאין בחבירו, שעי"י יאיר לנו לעבוד את ה' מחדש ממש בהתחדשות חדש, לחדש כנשר ימינו שעברו בחושך להחזירם אל הקדושה, ולהיות מעכשיו כרצונו יתברך וכרצון יראיו ז"ל.

האמת שאין לי משהו מיוחד לומר ולכתוב לך, אבל עצם זה שאנחנו יודעים מכוה אור שמאיר בעולם הזה השפל, ובפרט בדור חשוך שכזה, על זה לבד אפשר לכתוב כל היום וכל הלילה גליונות שלימים, ולשמוח בזה כל ימינו לעולם, כי איך שאנחנו וכמו שאנחנו סוף כל סוף יש לנו תקווה לזכות לכל הטובות שבעולם, ונזכה בעז"ה בכח וזכות צדיקו האמיתיים ובראשם אדונינו מורינו ורבינו ז"ל הנחל נובע מקור חכמה, לחכמה דקדושה, ולאמונה, ולשמחה, ולתורה ולתפלה, ולמידות

ונזכה בעז"ה בכח וזכות צדיקו האמיתיים ובראשם אדמו"ר ז"ל הנחל נובע מקור חכמה, לחכמה דקדושה, ולאמונה, ולשמחה, ולתורה ולתפלה, ולמידות טובות וישרות, ולכל מה שיהודי כוסף ומשתוקק ומתגעגע להגיע בזה העולם

טובות וישרות, ולכל מה שיהודי כוסף ומשתוקק ומתגעגע להגיע בזה העולם העובר והחולף ברגע ממש, כמו שאמרו חז"ל יותר מעוף הפורח, שהכל פה זה רק פרוזדור והכנה לעוה"ב הקיים והעומד לעד ולנצח, ואם כן מה לנו להתבטל אין לנו אלא להתחזק ברצונות וכיסופין וגעגועים להשי"ת ולתורתו הק' ולצדיקו האמיתיים וללמוד כל אחד כפי יכולתו, ובתפלה ותחנונים וטענות ואמתלאות, רצויים ופיוסים, ושמחה וריקודים והמחאת כף, ולזכור את תכליתנו לעוה"ב, שרק זה ישאר לנו לנצח נצחים, כל מה שחטפנו פה בעוה"ז, כל מעט דמעט, וכל שכן יותר מזה, אשר אין ערוך לכל נקודה דנקודה טובה, וזה ישאר לנו לנצח כל סור מרע הכי קטן וכל עשה טוב הכי קטן. והכל בכוחו וביכולתו של הגדול ברמה הנמ"ח אשר הוא נהר המטהר מכל הכתמים, שאם נעמיק בזה האמרה, לא נתייאש לעולם, כי יהיה מה שיהיה איזה כתם שרק יהיה, הנהר יטהר אותו. וע"כ יש לנו לשמוח ולהאמין בזאת ולהעמיק מחשבתנו בכל דברי רביה"ק, ולהתחזק בכל דיבור וכל תורה ושיחה ומעשה, ולהאמין בגודל כוחו וזכות של רביה"ק העולה על הכל אשר על ידו יש לנו תקווה בזה ובבא לנצח אמן.

ברכת מזל טוב חמה ולבבית

משגרים אנו בזאת אל קדם ראש החבורה המסור בלב ונפש להנחילנו נתיבות דעת בתורת רביה"ק ותלמידיו, אף גם לבו ער למען הצלחת כלל פעולות 'איחוד האברכים' ברוחניות ובגשמיות, ה"ה

הר"ר **ראובן שיף** שליט"א

לרגל הולדת בתו תחי' למז"ט

ברכתנו צרופה, יה"ר שיזכה לרוות מלא חפניים נחת דקדושה מכל יו"ח לראותם הולכים בדרך ישראל סבא ע"פ דרך רביה"ק ותלמידיו, ויזכה להמשיך בפעולתיו הברוכות למען כבוד רביז"ל כשאיפותיו מתוך הרחבת הדעת וסייעתא דשמיא בכל דרכיו. אמן

המברכים

האברכים השותים בצמא דבריו

בחבורות יום א' וד'

התורה הזמנית

בחדשי שבט - אדר א'

ממשיכים

תורה כ"ד "אמצעותא דעלמא"

תאריך אחרון למסירת חידושים: כ"ה אדר"א

המערכת

ואלה יעמדו על הברכה

שהרימו את נדבת לבם עבור הוצאות הגליון

האחים ר' משה יעקב, ר' לוי יצחק, ר' נתן צוקר הי"ו

לעי"נ זקנם הר"ר משה ב"ר לוי יצחק בנדר ז"ל

נלב"ע ט"ו בשבט תשל"ג

◆◆◆

ר' נתן ברוך דורנבלט הי"ו

לרגל הולדת הבן למז"ט

◆◆◆

ר' מתתיהו יחיאל גלינסקי הי"ו

לרגל הולדת הבת למז"ט

◆◆◆

לעי"נ

הרה"ח ר' שמחה ב"ר איסר חנוך הלוי בארנשטיין ז"ל

ולהצלחת התורם

◆◆◆

להצלחת

"מרכז הסלולר הכשר"

רח' סלנט 25 (פינת רח' סלונים)

פתוח: א-ה 8:00-12:00

◆◆◆

בעילום שם

לזיווג הגון בקרוב לאחיו

◆◆◆

להצלחת

מכון "גשן" - עריכה והגהה

05276-43910

ברכת מזל טוב חמה ולבבית לחברי ישיבה:

ר' אליהו

חיים הלוי
נפתלי'ס
לנישואיו
בשעטומ"צ

ר'

יהושע
לייב מנדליאל
להולדת
התאומות

ר' נפתלי גלינסקי

ר' ישראל יצחק שפירא
להיכנס בנייהם
לעול תורה ומצוות

ר' ישראל יצחק שפירא,

ר' נתן הלוי פישר, ר' עמרם
פוקסברומר, ר' נתן אריה קרמר, ר'
יצחק לבובסקי, ר' מתתיהו יחיאל
גלינסקי, ר' יוסף בנדיקט
להולדת הבנות

ר' מרדכי האברפעלד, ר'

אליהו שלמה, ר' משה בנימין
אנשין, ר' יחיאל מיכל הלוי חזן, ר'
אלימלך קלצקי, ר' אליהו שיק, ר'
נתן ברוך דורנבלט
להולדת הבנים